

คำนำ

เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training สารระการเรียนรู้อาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา เป็นหลักสูตรฝึกอบรมภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดถือภารกิจและพื้นที่เป็นฐานด้วยระบบ TEPE Online โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร โดยพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลักสูตรและวิทยาการที่มีคุณภาพ เน้นการพัฒนาโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในทุกที่ทุกเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรอบรมแบบ e-Training สารระการเรียนรู้อาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์ต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

สารบัญ

คำนำ	1
หลักสูตร “สารระการเรียนรู้อาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา”	
รายละเอียดหลักสูตร	4
คำอธิบายรายวิชา	4
วัตถุประสงค์	4
สารระการอบรม	4
กิจกรรมการอบรม	4
สื่อประกอบการอบรม	5
การวัดผลและประเมินผลการอบรม	5
บรรณานุกรม	5
เค้าโครงเนื้อหา	6
ตอนที่ 1 สารระการเรียนรู้อาษาไทยระดับมัธยมศึกษา	9
ตอนที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้อาษาไทยระดับมัธยมศึกษา	18
ตอนที่ 3 นวัตกรรมการเรียนรู้อาษาไทยระดับมัธยมศึกษา	26
ตอนที่ 4 สื่อและแหล่งการเรียนรู้อาษาไทยระดับมัธยมศึกษา	35
ตอนที่ 5 การวัดและประเมินผลกลุ่มสารระการเรียนรู้อาษาไทยระดับมัธยมศึกษา	44
ใบงานที่ 1	52
ใบงานที่ 2	53
ใบงานที่ 3	54
ใบงานที่ 4	55
ใบงานที่ 5	56

หลักสูตร
สารระการเรียนรู้อาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา

รหัส TEPE-00202

ชื่อหลักสูตรรายวิชาสารระการเรียนรู้อาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา

ปรับปรุงเนื้อหาโดย

คณาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา

1. นางสาวนิจสุดา	อภินันทาภรณ์
2. นางสาววิไลลักษณ์	ภูภักดี
3. ผศ.ดร.สร้อยสน	สกลรักษ์

รายละเอียดหลักสูตร

คำอธิบายรายวิชา

สารการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. สามารถอธิบายขอบข่ายสาระความรู้ด้านทักษะทางภาษาไทย หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม ในระดับชั้นที่สอนได้
2. สามารถอธิบายแนวคิด วิธีการ และกำหนดสารการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับชั้นที่สอนได้
3. สามารถอธิบายแนวคิด หลักการ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้
4. สามารถกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรได้
5. สามารถสร้างหน่วยการเรียนรู้ในรูปแบบ Backword Design ได้
6. อธิบายแนวคิด หลักการ การเลือกนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่เหมาะสมกับชั้นเรียนที่สอนได้
7. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้
8. สามารถระบุข้อสื่อและแหล่งการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้นเรียนที่สอนตามบริบทของสถานศึกษาได้
9. อธิบายแนวคิดและวิธีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้
10. อธิบายแนวคิด หลักการและเป้าหมายในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา
11. อธิบายความหมายของเส้นพัฒนาการด้าน K P A
12. อธิบายการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยตามสภาพจริง

สาระการอบรม

- ตอนที่ 1 สารการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 3 นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 4 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 5 การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

กิจกรรมการอบรม

1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระการอบรมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้
4. สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้
5. ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด
6. แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร
8. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม

สื่อประกอบการอบรม

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
2. ใบความรู้
3. วีดิทัศน์
4. แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. กระดานสนทนา (Web board)
6. ใบงาน
7. แบบทดสอบ

การวัดผลและประเมินผลการอบรม

วิธีการวัดผล

1. การทดสอบก่อนและหลังอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องได้คะแนนการทดสอบหลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ส่งงานตามใบงานที่กำหนด เข้าร่วมกิจกรรมบนกระดานสนทนา

บรรณานุกรม

ศึกษาธิการ, กระทรวง ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 255. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การค้ำรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2551

วิชาการ,กรม กระทรวงศึกษาธิการ การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546

ทิตินา แคมมณี. เมฆจันต์เด็ด : แผนการจัดการเรียนรู้คัดสรร. กรุงเทพฯ ฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ(พว.). 2548, 280 หน้า

ปานวรี ยงยุทธวิชัย. การอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์. กรุงเทพฯ ฯ : ธารอักษร. 2548, 189 หน้า.

เพ็ญนี หล่อวัฒนพงษา. การสร้างหน่วยการเรียนรู้. เอกสารประกอบการอบรม หลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับศึกษานิเทศก์. เอกสารอัดสำเนา. มปป.

เค้าโครงเนื้อหา

ตอนที่ 1 สารการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

แนวคิด

1. ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย
2. ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รวมทั้งวรรณคดีและวรรณกรรมของไทย

วัตถุประสงค์

1. สามารถอธิบายขอบข่ายสาระความรู้ด้านทักษะทางภาษาไทย หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ในระดับชั้นที่สอนได้
2. สามารถอธิบายแนวคิด วิธีการ และกำหนดสารการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับชั้นที่สอนได้

ตอนที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

เรื่อง ตัวอย่างการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยวิธี Backward Design

แนวคิด

1. การออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนและผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทาง Backward Design จะเน้นความสำคัญไปที่เป้าหมายการเรียนรู้ และการบรรลุผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยผู้เรียนต้องเกิดความเข้าใจที่ติดตัวอย่างยั่งยืน (Enduring Understanding) อีกทั้งเป็นสารการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ในสภาพจริง (Authentic Learning) และผู้สอนควรเลือกออกแบบรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนที่ผ่านกระบวนการวิจัยทดลองใช้อย่างได้ผลมาแล้ว และเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความสนใจ และความเป็นเลิศของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. สามารถอธิบายแนวคิด หลักการ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มสารการเรียนรู้ภาษาไทยได้
2. สามารถกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรได้
3. สามารถสร้างหน่วยการเรียนรู้ในรูปแบบ Backward Design ได้

ตอนที่ 3 นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

แนวคิด

1. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นอย่างมาก เนื่องจากโลกในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ดานเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์การจัดการเรียนรู้ก็เปลี่ยนเป็นใช้สื่อที่หลากหลายขึ้น ทั้งสื่อประสม สื่อคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หองสมุดอัตโนมัติ (Online) เป็นต้น ผู้สอนจึงควรเลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเรียนรู้และค้นหา

วัตถุประสงค์

1. อธิบายแนวคิด หลักการ การเลือกนวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยที่เหมาะสมกับชั้นเรียนที่สอนได้
2. สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมที่พัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้

ตอนที่ 4 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

เรื่องที่ 4.1 การผลิตสื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยและแหล่งการเรียนรู้

เรื่องที่ 4.2 สื่อประเภทข้อมูลสารสนเทศ

แนวคิด

1. การผลิตสื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยและแหล่งการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่ครูกำหนดขึ้นเพื่อใช้ทำหน้าที่ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนเนื้อหาประสบการณ์ แนวคิด ทักษะและเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ฝึกทักษะกระบวนการและ สร้างเสริมความรู้สึกรักนึกคิดจนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทใด ล้วนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกันทั้งสิ้น เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่อกิจกรรม ฯลฯ

2. สื่อประเภทข้อมูลสารสนเทศ เป็นสื่อสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย สะดวกและมีราคาถูกที่สุดที่ครูยุคปัจจุบันจำเป็นต้องอ่านให้มากขึ้น นอกจากหนังสือแล้ว สื่อเทคโนโลยีก็มีความสำคัญ เพราะสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและสื่อความหมายได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งสื่อเทคโนโลยีเหล่านี้ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ ซีดี – รม และ อินเทอร์เน็ต

วัตถุประสงค์

1. สามารถระบุชื่อสื่อและแหล่งการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้นเรียนที่สอนตามบริบทของสถานศึกษาได้
2. อธิบายแนวคิดและวิธีการใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้

ตอนที่ 5 การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

เรื่องที่ 5.1 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 5.2 แบบประเมินผลตามสภาพจริง

แนวคิด

1. แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ ค่านิยม อันพึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมต่าง ๆ

2. แบบประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการยกตัวอย่างการออกแบบประเมินเพื่อให้เข้าใจและเห็นภาพว่า ควรตั้งเกณฑ์การประเมินอย่างไร และระดับการให้คะแนนในแต่ละระดับ มีการกำหนดขอบเขตคะแนนอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. อธิบายแนวคิด หลักการและเป้าหมายในการในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา

2. อธิบายความหมายของเส้นพัฒนาการด้าน K P A

3. อธิบายการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามสภาพจริง

ตอนที่ 1 สารการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

เรื่องที่ 1.1 สารการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตจริง

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและหลักของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจักษ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาเขียน คำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่าง ๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชิวประวัติ อัดชีวประวัติและประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจักษ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงงาน

พูดแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจักษ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พูดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูด พูดในโอกาสต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม

ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้องและเข้าใจ ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน เขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความ และเขียนรายงานจากสิ่งที่อ่าน สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ ความคิดจากการอ่านมาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และนำความรู้ ความคิดไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน

เขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ย่อความจากสื่อที่มีรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย เรียงความแสดงแนวคิดเชิงสร้างสรรค์โดยใช้โวหารต่างๆ เขียน บันทึกรายงานการศึกษาค้นคว้าตามหลักการเขียนทางวิชาการ ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการอ้างอิง ผลงานของตนเองในรูปแบบต่างๆ ทั้งสารคดีและบันเทิงคดี รวมทั้งประเมินงานเขียนของผู้อื่น และนำมาพัฒนางานเขียนของตนเอง

ตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู มีวิจารณ์ญาณในการเลือกเรื่องที่ฟังและดู วิเคราะห์วัตถุประสงค์ แนวคิด การใช้ภาษา ความน่าเชื่อถือของเรื่องที่ฟังและดู ประเมินสิ่งที่ฟังและดูแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต มีทักษะการพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง พูดแสดงทรรศนะโต้แย้ง โน้มน้าว และเสนอแนวคิดใหม่อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

เข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทย ใช้คำและกลุ่มคำ สร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์ โคลง ร่ายและฉันท์ ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะและใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์หลักการ สร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทยและภาษาถิ่น วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวอย่างตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.1	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน	การอ่านออกเสียง ประกอบด้วย บทร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยาย บทร้อยกรอง เช่น กลอนสุภาพ กลอนสัทวา กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 กาพย์สุรางคนางค์ 28 และโคลงสี่สุภาพ
	2. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน	☐ การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ
	3. ระบุเหตุและผล และข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่าน	เรื่องเล่าจากประสบการณ์ เรื่องสั้น บทสนทนา นิทานชาดก วรรณคดีในบทเรียน งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ บทความ
	4. ระบุและอธิบายคำเปรียบเทียบ และคำที่มีหลายความหมายในบริบทต่าง ๆ จากการอ่าน	เรื่องเล่าจากประสบการณ์ เรื่องสั้น บทสนทนา นิทานชาดก วรรณคดีในบทเรียน งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ บทความ
	5. ตีความคำยากในเอกสารวิชาการ โดยพิจารณาจากบริบท	เรื่องเล่าจากประสบการณ์ เรื่องสั้น บทสนทนา นิทานชาดก วรรณคดีในบทเรียน งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ บทความ
	6. ระบุข้อสังเกตและความสมเหตุสมผลของงานเขียนประเภทชักจูง โน้มน้าวใจ	สารคดี บันทึกคดี เอกสารทางวิชาการที่มีคำ ประโยค และข้อความที่ต้องใช้บริบทช่วยพิจารณาความหมาย งานเขียนประเภทชักจูงโน้มน้าวใจเชิงสร้างสรรค์
	7. ปฏิบัติตามคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานของเครื่องมือหรือเครื่องใช้ในระดัที่ยากขึ้น	การอ่านและปฏิบัติตามเอกสารคู่มือ
	8. วิเคราะห์คุณค่าที่ได้รับจากการอ่านงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต	การอ่านหนังสือตามความสนใจ เช่น หนังสือที่นักเรียนสนใจ และเหมาะสมกับวัย หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนกำหนดร่วมกัน
	9. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน
ม.2	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อยกรองได้ถูกต้อง	การอ่านออกเสียง ประกอบด้วย บทร้อยแก้วที่เป็นบทบรรยาย และบทพรรณนา บทร้อยกรอง เช่น กลอนบทละคร กลอนนิทาน กลอนเพลงยาว และกาพย์ห่อโคลง
	2. จับใจความสำคัญ สรุปความ และอธิบายรายละเอียดจากเรื่องที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น วรรณคดีในบทเรียน บทความ บันทึกเหตุการณ์ บทสนทนา
	3. เขียนผังความคิดเพื่อแสดงความเข้าใจในบทเรียนต่าง ๆ ที่อ่าน	บทโฆษณา งานเขียนประเภทโน้มน้าวใจ
	4. อภิปรายแสดงความคิดเห็น และ ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	งานเขียนหรือบทความแสดงข้อเท็จจริง เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
	5. วิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริง ข้อมูลสนับสนุน และข้อคิดเห็นจากบทความที่อ่าน	
	6. ระบุข้อสังเกตการชวนเชื่อ การ โน้มน้าว หรือความสมเหตุสมผลของงานเขียน	

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	7. อ่านหนังสือ บทความ หรือคำประพันธ์ อย่างหลากหลาย และประเมินคุณค่าหรือ แนวคิดที่ได้จากการอ่าน เพื่อนำไปใช้ แก้ปัญหาในชีวิต	การอ่านตามความสนใจ เช่น หนังสืออ่านนอกเวลาหนังสือที่ นักเรียนสนใจและเหมาะสมกับวัย หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียน กำหนดร่วมกัน
	8. มีมารยาทในการอ่าน	☐ มารยาทในการอ่าน
ม.3	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และ บทร้อย กรองได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องที่ อ่าน	การอ่านออกเสียง ประกอบด้วย บทร้อยแก้วที่เป็นบทความ ทั่วไปและบทความปกิณกะ บทร้อยกรอง เช่น กลอนบทละคร กลอนเสภา กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และโคลงสี่สุภาพ
	2. ระบุความแตกต่างของคำที่มี ความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น วรรณคดีในบทเรียน ข่าว และเหตุการณ์สำคัญ บทความ บันเทิงคดี สารคดี
	3. ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของ ข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน	สารคดีเชิงประวัติ ตำนาน
	4. อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความและรายงาน	งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่ม สาระการเรียนรู้อื่น
	5. วิเคราะห์ วิจาร์ณ และประเมินเรื่องที่ อ่านโดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบเพื่อให้ ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น	
	6. ประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้ สนับสนุนในเรื่องที่อ่าน	
	7. วิจาร์ณความสมเหตุสมผล การลำดับ ความ และความเป็นไปได้ของเรื่อง	
	8. วิเคราะห์เพื่อแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน	
	9. ตีความและประเมินคุณค่า และแนวคิด ที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อ นำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต	การอ่านตามความสนใจ เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่าน ตามความสนใจและตามวัยของนักเรียนหนังสืออ่านที่ครูและ นักเรียนร่วมกันกำหนด
	10. มีมารยาทในการอ่าน	มารยาทในการอ่าน
ม.4-ม.6	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และบทร้อย กรองได้อย่างถูกต้อง ไพเราะ และ เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน	การอ่านออกเสียง ประกอบด้วย- บทร้อยแก้วประเภทต่าง ๆ เช่น บทความ นวนิยาย และความเรียง บทร้อยกรอง เช่น โคลง ฉันท กาพย์ กลอน ร่าย และลิลิต
	2. ตีความ แปลความ และขยายความเรื่อง ที่อ่าน	การอ่านจับใจความจากสื่อต่าง ๆ เช่น ข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนบทความ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย
	3. วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่าน ในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล	วรรณกรรมพื้นบ้าน วรรณคดีในบทเรียน
	4. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน และประเมินค่าเพื่อนำความรู้ ความคิดไป ใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต	บทโฆษณา สารคดี
	5. วิเคราะห์ วิจาร์ณ แสดงความคิดเห็น โต้แย้งกับเรื่องที่อ่าน และเสนอความคิด ใหม่อย่างมีเหตุผล	บันเทิงคดี ปาฐกถา พระบรมราโชวาท
	6. ตอบคำถามจากการอ่านประเภทต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนด	เทศนา คำบรรยาย

ระดับชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	7. อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความ และรายงาน	คำสอน บทร้อยกรองร่วมสมัย
	8. สังเคราะห์ความรู้จากการอ่าน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ	บทเพลง บทอาเศียรวาท คำขวัญ
	9. มีมารยาทในการอ่าน	☐ มารยาทในการอ่าน

กระบวนการเขียน

กระบวนการเขียนเป็นการคิดเรื่องที่จะเขียนและรวบรวมความรู้ในการเขียน กระบวนการเขียน มี 5 ขั้น ดังนี้

1. การเตรียมการเขียน เป็นขั้นเตรียมพร้อมที่จะเขียนโดยเลือกหัวข้อเรื่องที่จะเขียนบนพื้นฐานของประสบการณ์ กำหนดรูปแบบการเขียน รวบรวมความคิดในการเขียน อาจใช้วิธีการอ่านหนังสือ สนทนา จัดหมวดหมู่ความคิด โดยเขียนเป็นแผนภาพความคิด จัดบันทึกความคิดที่จะเขียนเป็นรูปหัวข้อเรื่องใหญ่ หัวข้อย่อย และรายละเอียดคร่าว ๆ
2. การยกร่างข้อเขียน เมื่อเตรียมหัวข้อเรื่องและความคิดรูปแบบการเขียนแล้ว ให้นำความคิดมาเขียนตามรูปแบบที่กำหนดเป็นการยกร่างข้อเขียน โดยคำนึงถึงว่าจะเขียนให้ใครอ่าน จะใช้ภาษาอย่างไรให้เหมาะสมกับเรื่องและเหมาะสมกับผู้อื่น จะเริ่มต้นเขียนอย่างไร มีหัวข้อเรื่องอย่างไร ลำดับความคิดอย่างไร เชื่อมโยงความคิดอย่างไร
3. การปรับปรุงข้อเขียน เมื่อเขียนยกร่างแล้วอ่านทบทวนเรื่องที่เขียน ปรับปรุงเรื่องที่เขียนเพิ่มเติมความคิดให้สมบูรณ์ แก้ไขภาษา สำนวนโวหาร นำไปให้เพื่อนหรือผู้อื่นอ่าน นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงอีกครั้ง
4. การบรรณาธิกรณกิจ นำข้อเขียนที่ปรับปรุงแล้วมาตรวจทานคำผิด แก้ไขให้ถูกต้อง แล้วอ่านตรวจทานแก้ไขข้อเขียนอีกครั้ง แก้ไขข้อผิดพลาดทั้งภาษา ความคิด และการเว้นวรรคตอน
5. การเขียนให้สมบูรณ์ นำเรื่องที่แก้ไขปรับปรุงแล้วมาเขียนเรื่องให้สมบูรณ์ จัดพิมพ์ วาดรูปประกอบเขียนให้สมบูรณ์ด้วยลายมือที่สวยงามเป็นระเบียบ เมื่อพิมพ์หรือเขียนแล้วตรวจทานอีกครั้งให้สมบูรณ์ก่อนจัดทำรูปเล่ม

กระบวนการคิด

การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นกระบวนการคิด คนที่จะคิดได้ดีต้องเป็นผู้ฟัง ผู้พูด ผู้อ่าน และผู้เขียนที่ดี บุคคลที่จะคิดได้ดีจะต้องมีความรู้และประสบการณ์พื้นฐานในการคิด บุคคลจะมีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า จะต้องมีความรู้และประสบการณ์พื้นฐานที่นำมาช่วยในการคิดทั้งสิ้น การสอนให้คิดควรให้ผู้เรียนรู้จักคัดเลือกข้อมูล ถ้อยทอด รวบรวม และจำข้อมูลต่าง ๆ สมองของมนุษย์จะเป็นผู้บริโภคข้อมูลข่าวสาร และสามารถแปลความข้อมูลข่าวสาร และสามารถนำมาใช้อ้างอิง การเป็นผู้ฟัง ผู้พูด ผู้อ่าน และผู้เขียนที่ดี จะต้องสอนให้เป็นผู้บริโภคข้อมูลข่าวสารที่ดีและเป็นนักคิดที่ดีด้วย กระบวนการสอนภาษาจึงต้องสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารและมีทักษะการคิด นำข้อมูลข่าวสารที่ได้จากการฟังและการอ่านนำมาสู่การฝึกทักษะการคิด นำการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มาสอนในรูปแบบ

บูรณาการทักษะ ตัวอย่าง เช่น การเขียนเป็นกระบวนการคิดในการวิเคราะห์ การแยกแยะ การสังเคราะห์ การประเมินค่า การสร้างสรรค์ ผู้เขียนจะนำความรู้และประสบการณ์สู่การคิดและแสดงออกตามความคิดของตนเสมอ ต้องเป็นผู้อ่านและผู้ฟังเพื่อรับรู้ข่าวสารที่จะนำมาวิเคราะห์และสามารถแสดงทรรศนะได้

กระบวนการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการซึ่งผู้อ่านสร้างความหมายหรือพัฒนา การตีความระหว่างการอ่าน ผู้อ่านจะต้องรู้หัวข้อเรื่อง รู้จุดประสงค์ของการอ่าน มีความรู้ทางภาษาที่ใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในหนังสือที่อ่าน โดยใช้ประสบการณ์เดิมเป็นประสบการณ์ทำความเข้าใจกับเรื่องที่อ่าน กระบวนการอ่านมีดังนี้

1. การเตรียมการอ่าน ผู้อ่านจะต้องอ่านชื่อเรื่อง หัวข้อย่อยจากสารบัญเรื่อง อ่านคำนำให้ทราบจุดมุ่งหมายของหนังสือ ตั้งจุดประสงค์ของการอ่านจะอ่านเพื่อความเพลิดเพลินหรืออ่านเพื่อหาความรู้ วางแผนการอ่านโดยอ่านหนังสือตอนใดตอนหนึ่งว่าความยากง่ายอย่างไร หนังสือมีความยากมากน้อยเพียงใด รูปแบบของหนังสือเป็นอย่างไร เหมาะกับผู้อ่านประเภทใด เดาความว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เตรียมสมุด ดินสอ สำหรับจดบันทึกข้อความหรือเนื้อเรื่องที่สำคัญขณะอ่าน

2. การอ่าน ผู้อ่านจะอ่านหนังสือให้ตลอดเล่มหรือเฉพาะตอนที่ต้องการอ่าน ขณะอ่านผู้อ่านจะใช้ความรู้จากการอ่านคำ ความหมายของคำมาใช้ในการอ่าน รวมทั้งการรู้จักแบ่งวรรคตอนด้วยการอ่านเร็วจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้ดีกว่าผู้อ่านช้า ซึ่งจะสะกดคำอ่านหรืออ่านย้อนไปย้อนมา ผู้อ่านจะใช้บริบทหรือคำแวดล้อมช่วยในการตีความหมายของคำเพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน

3. การแสดงความคิดเห็น ผู้อ่านจะจดบันทึกข้อความที่มีความสำคัญ หรือเขียนแสดง ความคิดเห็น ตีความข้อความที่อ่าน อ่านซ้ำในตอนที่ไม่เข้าใจเพื่อทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ขยายความคิดจากการอ่าน จับคู่กับเพื่อนสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตั้งข้อสังเกตจากเรื่องที่อ่าน ถ้าเป็นการอ่านบทกลอนจะต้องอ่านทำนองเสนาะดัง ๆ เพื่อฟังเสียงการอ่านและเกิดจินตนาการ

4. การอ่านสำรวจ ผู้อ่านจะอ่านซ้ำโดยเลือกอ่านตอนใดตอนหนึ่ง ตรวจสอบคำและภาษา ที่ใช้ สำรวจโครงเรื่องของหนังสือเปรียบเทียบกับหนังสือที่อ่านกับหนังสือที่เคยอ่าน สำรวจและเชื่อมโยงเหตุการณ์ในเรื่องและการลำดับเรื่อง และสำรวจคำสำคัญที่ใช้ในหนังสือ

5. การขยายความคิด ผู้อ่านจะสะท้อนความเข้าใจในการอ่าน บันทึกข้อคิดเห็น คุณค่าของเรื่อง เชื่อมโยงเรื่องราวในเรื่องกับชีวิตจริง ความรู้สึกจากการอ่าน จัดทำโครงการหลักการอ่าน เช่น วาดภาพ เขียนบทละคร เขียนบันทึกรายงานการอ่าน อ่านเรื่องอื่น ๆ ที่ผู้เขียนคนเดียวกันแต่ง อ่านเรื่องเพิ่มเติม เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้ได้ความรู้ที่ชัดเจนและกว้างขวางขึ้น

การตีความ

การตีความเป็นการใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่านและการใช้บริบท ได้แก่ คำที่แวดล้อมข้อความ ทำความเข้าใจข้อความหรือกำหนดความหมายของคำให้ถูกต้อง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายว่า การตีความหมาย ชี้หรือกำหนดความหมาย ให้ความหมายหรืออธิบาย ใช้หรือปรับให้เข้าใจเจตนา และความมุ่งหมายเพื่อความถูกต้อง

ทักษะการสื่อสาร

ทักษะการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ซึ่งเป็นเครื่องมือของการส่งสารและการรับสาร การส่งสาร ได้แก่ การส่งความรู้ ความเชื่อ ความคิด ความรู้สึกด้วยการพูดและการเขียน ส่วนการรับสาร ได้แก่ การรับความรู้ ความเชื่อ ความคิด ด้วยการอ่านและการฟัง การฝึกทักษะการสื่อสารจึงเป็นการฝึกทักษะการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน ให้สามารถรับสารและส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมชาติของภาษา

ธรรมชาติของภาษาเป็นคุณสมบัติของภาษาที่สำคัญมีคุณสมบัติพอสรุปได้ คือ ประการที่หนึ่ง ทุกภาษาจะประกอบด้วยเสียงและความหมาย โดยมีระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ในการใช้อย่างเป็นระบบ ประการที่สอง ภาษามีพลังในการรอกงนามมีรู้สิ้นสุด หมายถึง มนุษย์สามารถใช้ภาษาสื่อความหมายได้โดยไม่สิ้นสุด ประการที่สาม ภาษาเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ร่วมกันหรือสมมติร่วมกัน และมีการรับรู้สัญลักษณ์หรือสมมติร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน ประการที่สี่ ภาษาสามารถใช้ภาษาพูดในการติดต่อสื่อสาร ไม่จำกัดเพศของผู้ส่งสาร ไม่ว่าหญิง ชาย เด็ก ผู้ใหญ่ สามารถผลัดกันในการส่งสารและรับสารได้ ประการที่ห้า ภาษาพูดย่อมใช้ได้ทั้งในปัจจุบัน อดีต และอนาคต ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ประการที่หก ภาษาเป็นเครื่องมือการถ่ายทอดวัฒนธรรม และวิชาความรู้ นานาประการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่

แนวคิดในวรรณกรรม

แนวคิดในวรรณกรรมหรือแนวเรื่องในวรรณกรรมเป็นความคิดสำคัญในการผูกเรื่องให้ดำเนินเรื่องไปตามแนวคิด หรือเป็นความคิดที่สอดแทรกในเรื่องใหญ่ แนวคิดย่อมเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคม เป็นสารที่ผู้เขียนส่งให้ผู้อ่าน เช่น ความดียอมชนะความชั่ว ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ความยุติธรรมทำให้โลกสันติสุข คนเราพ้นความตายไปไม่ได้ เป็นต้น ฉะนั้นแนวคิดเป็นสารที่ผู้เขียนต้องการส่งให้ผู้อื่นทราบ เช่น ความดี ความยุติธรรม ความรัก เป็นต้น

ระดับภาษา

ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่คนในสังคมจะต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องกับสถานการณ์และโอกาสที่ใช้ภาษา บุคคลและประชุมชน การใช้ภาษาจึงแบ่งออกเป็นระดับของการใช้ภาษาได้หลายรูปแบบตำราแต่ละเล่มจะแบ่งระดับภาษาแตกต่างกันตามลักษณะของสัมพันธภาพของบุคคลและสถานการณ์ การแบ่งระดับภาษาประมวลได้ดังนี้

1. การแบ่งระดับภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
 - 1.1 ภาษาที่ไม่เป็นทางการหรือภาษาที่เป็นแบบแผน เช่น การใช้ภาษาในการประชุม ในการกล่าวสุนทรพจน์ เป็นต้น
 - 1.2 ภาษาที่ไม่เป็นทางการหรือภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน เช่น การใช้ภาษาในการสนทนา การใช้ภาษาในการเขียนจดหมายถึงผู้คุ้นเคย การใช้ภาษาในการเล่าเรื่องหรือประสบการณ์ เป็นต้น

2. การแบ่งระดับภาษาที่เป็นพิธีการกับระดับภาษาที่ไม่เป็นพิธีการ การแบ่งภาษาแบบนี้เป็นการแบ่งภาษาตามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นระดับ ดังนี้

- 2.1 ภาษาระดับพิธีการ เป็นภาษาแบบแผน
- 2.2 ภาษาระดับกึ่งพิธีการ เป็นภาษากึ่งแบบแผน
- 2.3 ภาษาระดับที่ไม่เป็นพิธีการ เป็นภาษาไม่เป็นแบบแผน

3. การแบ่งระดับภาษาตามสภาพแวดล้อม โดยแบ่งระดับภาษาในระดับย่อยเป็น 5 ระดับคือ

- 3.1 ภาษาระดับพิธีการ เช่น การกล่าวปราศรัย การกล่าวเปิดงาน
- 3.2 ภาษาระดับทางการ เช่น การรายงาน การอภิปราย
- 3.3 ภาษาระดับกึ่งทางการ เช่น การประชุมอภิปราย การปาฐกถา
- 3.4 ภาษาระดับการสนทนา เช่น การสนทนากับบุคคลอย่างเป็นทางการ
- 3.5 ภาษาระดับกันเอง เช่น การสนทนาพูดคุยในหมู่เพื่อนฝูงในครอบครัว

สรุป

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ต้องมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง ทั้งการอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รวมทั้งวรรณคดีและวรรณกรรมของไทย

ตอนที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

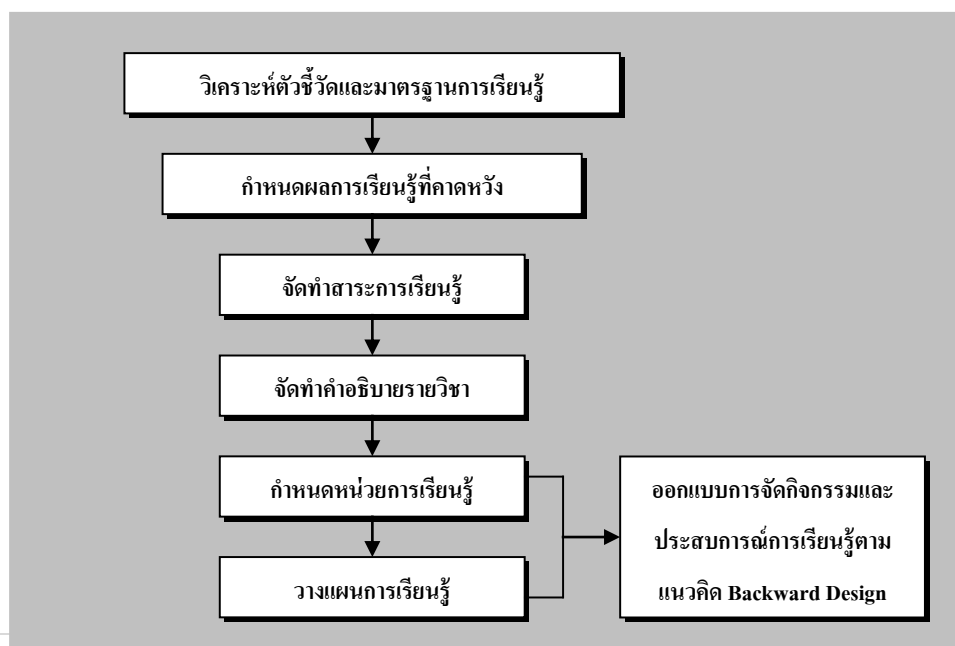
ตัวอย่างการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยวิธี Backward Design

1. แนวคิดในการออกแบบการเรียนรู้ (Instructional Design)

ภารกิจสำคัญของครูตามเกณฑ์สมรรถนะประจำสายงาน คือ การออกแบบการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการ รวมทั้งออกแบบเครื่องมือวัดประเมินผลเพื่อยืนยันว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่เทียบเคียงไว้หรือไม่ การออกแบบตามแนวทาง Backward Design เป็นวิธีการหนึ่งที่มีมุ่งเน้นให้ผู้สอนเป็นนักออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยเริ่มจากวินิจฉัยปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในระดับที่พึงประสงค์ไว้จริง ผู้สอนจึงต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้ให้ชัดเจนเสียก่อน จึงค่อยดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่พึงประสงค์ วิธีการนี้สร้างความมั่นใจได้ว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง

2. ขั้นตอนการออกแบบการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนรู้เป็นหลักฐานร่องรอยในการประเมินความสามารถของครูผู้สอนว่าครูได้จัดการเรียนรู้ตรงกับเจตจำนงที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) และสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หรือไม่ จึงเป็นภารกิจสำคัญของครูในการเริ่มต้นพัฒนาวิชาชีพ เพื่อเข้าสู่การมีและเลื่อนวิทยฐานะทุกระดับ การออกแบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจึงเป็นภาระงานที่ต้องกระทำอย่างรอบคอบตามขั้นตอนต่อไปนี้

3. วิธีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Unit Design)

หลักการสำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทาง Backward Design จะเน้นความสำคัญไปที่เป้าหมายการเรียนรู้ และการบรรลุผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยผู้เรียนต้องเกิดความเข้าใจที่ติดตัวอย่างยั่งยืน (Enduring Understanding) ทั้งนี้ผู้สอนต้องมีความสามารถในการออกแบบลำดับชั้นการเรียนรู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายที่พึงประสงค์ได้อย่างแท้จริง

3.1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ

ก่อนลงมือจัดทำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย ผู้สอนต้องวางแผนไว้ล่วงหน้าตามประเด็นความคิดที่สำคัญต่อไปนี้

- 1) ผู้เรียนควรเริ่มปฏิบัติการเรียนรู้ และดำเนินการเรียนรู้ตามวิธีการที่กำหนดไว้ในหน่วยอย่างไรบ้าง
- 2) ผู้เรียนจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ ทักษะ และกระบวนการเรียนรู้อะไรบ้าง ที่จะนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จในการสร้างองค์ความรู้หรือประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่
- 3) ผู้สอนจะดำเนินการอย่างไรให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ ทักษะและกระบวนการเรียนรู้เพียงพอต่อการลงมือปฏิบัติกิจกรรม
- 4) เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยจบสิ้นแล้ว ผู้เรียนต้องรู้อะไร และสามารถทำอะไรได้บ้างตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งมาตรฐานระดับช่วงชั้น และระดับรายชั้นปี
- 5) ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่า ผู้เรียนแต่ละคนได้รู้อะไรและสามารถปฏิบัติสิ่งนั้นๆ ได้มีร่องรอยหลักฐานและภาระงานอะไรบ้างที่ใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลอย่างหลากหลาย
- 6) ผู้สอนจำเป็นต้องทำอะไรบ้าง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดองค์ความรู้ตามที่ต้องการ โดยออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดลำดับแผนการเรียนรู้ให้ชัดเจน พร้อมทั้งระบุรูปแบบขั้นตอนกิจกรรมและแหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียน
- 7) ผู้สอนควรทำอะไรบ้าง ถ้าผู้เรียนยังไม่รู้ในสิ่งที่ควรรู้ หรือไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น จัดการสอนซ้ำ ซ่อมเสริมเฉพาะกลุ่ม หรือออกแบบสื่อการเรียนรู้ใหม่ เป็นต้น

การวางแผนวิเคราะห์ประเด็นเหล่านี้ไว้ล่วงหน้า พร้อมทั้งดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ เครื่องมือวัดประเมินผล และจัดเตรียมทรัพยากรต่างๆ ที่เป็นปัจจัยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน จะช่วยให้ผู้สอนประสบความสำเร็จ ในการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญ ผู้เรียนแต่ละคนจะมีร่องรอยหลักฐานชิ้นงานแสดงผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน ซึ่งสะท้อนระดับความรู้ ความสามารถตามเป้าหมายที่ผู้สอนกำหนดเกณฑ์ไว้ เป็นที่ยอมรับได้ว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามพฤติกรรมบ่งชี้ในมาตรฐานการเรียนรู้จริง

3.2 การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ

การออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับตามข้อเสนอของ Grant Wiggins และ Jay McTighe แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1

กำหนดเป้าหมายหลักของการเรียนรู้ (Identify desired goals) ผู้สอนต้องวิเคราะห์คำหรือวลีที่สำคัญตามที่บ่งบอกไว้ในมาตรฐานสารระการเรียนรู้อของรายวิชาที่นำมาออกแบบ และต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า มาตรฐานการเรียนรู้อแต่ละข้อ รวมทั้งจุดมุ่งหมายสำคัญของรายวิชานั้นๆ ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีความเข้าใจและเกิดทักษะหรือเจตคติในเรื่องใดบ้าง โดยตั้งคำถามสำคัญ (Essential Questions) เพื่อกำหนดเป็นกรอบความคิดหลักกว่า เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้อแล้ว

- 1) ผู้เรียนควรรู้ออะไร และมีความเข้าใจในหัวข้อความรู้หรือสารระการเรียนรู้อเรื่องใดบ้าง
- 2) ผู้เรียนควรปฏิบัติและแสดงความสามารถในเรื่องใดบ้าง จนเป็นพฤติกรรมติดตัวคงทน

หรือเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค

- 3) สารระสำคัญที่ควรค่าแก่การเรียนรู้อและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ได้แก่เรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพทั้งการทำงานหรือการเรียนต่อในช่วงชั้นที่สูงขึ้น

- 4) ผู้เรียนควรมีความรู้และเกิดความเข้าใจที่ลุ่มลึกยั่งยืนเกี่ยวกับเรื่องอะไรบ้างที่จะติดตัวผู้เรียนและสามารถนำไปบูรณาการเชื่อมโยงกับประสพการณ์ในชีวิตประจําวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 5) ผู้เรียนควรเรียนรู้อในสภาพจริงและ/หรือจัดทําโครงการตามสารระการเรียนรู้อใดบ้างที่จะเกิดประโยชน์สูงสุด

ขั้นตอนที่ 2

กำหนดหลักฐานและวิธีวัดประเมิณผลการเรียนรู้อ (Determine Aceptable Evidence)

ระบุเครื่องมือและวิธีการวัดประเมิณผล โดยเน้นการวัดจากพฤติกรรมการเรียนรู้อรวบยอด (Performance Assessment) เพื่อประเมิณว่าผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้อที่เป็นผลมาจากการมีความรู้ความ เข้าใจตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้อได้จริงหรือไม่ ทั้งนี้ผู้สอนควร

ดำเนินการวัดประเมิณผลก่อนเรียน ในระหว่างเรียน และเมื่อสิ้นสุดการเรียน โดยใช้เครื่องมือการวัดประเมิณผลย่อยๆ ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ ประกอบกับการรวบรวมหลักฐานร่องรอยของการเรียนรู้อที่ผู้เรียนแสดงออกอย่างครบถ้วน เช่น

1. การใช้แบบทดสอบย่อยๆ
2. การสังเกตความพร้อมทางการเรียน
3. การสังเกตการทำกิจกรรม การตรวจการบ้าน
4. การเขียนบันทึกประจําวัน (Learning Log)
5. การสะท้อนผลจากชิ้นงานต่างๆ เป็นต้น

ข้อพึงระมัดระวัง คือ การกำหนดหลักฐานของการเรียนรู้อที่เกิดกับผู้เรียนนั้น ต้องเป็นหลักฐานที่บ่งชี้ได้ว่า ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้อที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการประเมิณอย่างหลากหลาย

และมีความต่อเนื่องจนจบสิ้นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดขึ้น และหลักฐานการประเมินต้องมีความเที่ยงตรง เชื้อต่อการเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการจัดกิจกรรมและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ และมีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ผู้สอนควรวางแผนการเรียนการสอน ตามประเด็นต่อไปนี้

1) ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะพื้นฐานอะไรบ้างจึงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจหรือมีความสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

2) ผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมอะไรบ้างจึงจะช่วยพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

3) ผู้สอนควรใช้สื่อการสอนอะไรบ้างที่จะช่วยกระตุ้นผู้เรียนและเหมาะสมกับการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้น

4) การกำหนดขอบข่ายสาระการเรียนรู้ รูปแบบกิจกรรม และสื่อการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกันหรือไม่ จะช่วยส่งผลต่อการวัดประเมินผลได้ชัดเจนหรือไม่

ทั้งนี้ผู้สอนอาจยึดหลักเทคนิค WHERE TO (ไปทางไหน) ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

เทคนิค	ความหมาย
W	หมายถึง Where to go และ What to learn ผู้สอนต้องชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้ คืออะไร คาดหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในเรื่องใดบ้าง ผู้เรียนจะต้องมีความรู้อะไรบ้างที่จะช่วยให้ ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายได้อย่างราบรื่น
H	หมายถึง Hook และ Hold ผู้สอนจะใช้กลวิธีอย่างไร เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้ติดตามบทเรียนหรือร่วมปฏิบัติกิจกรรมจนจบสิ้นกระบวนการเรียนรู้ของหน่วยนั้นๆ
E	หมายถึง Equip Experience และ Explore ผู้สอนจะใช้กลวิธีอย่างไรเพื่อกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้และสามารถทำความเข้าใจองค์ความรู้ต่างๆ ที่กำหนดไว้
R	หมายถึง Rethink และ Revise ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ ทบทวนผลการปฏิบัติ และตรวจทานชิ้นงานของตนเองเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
E	หมายถึง Evaluation ผู้สอนชี้แนะให้ผู้เรียนประเมินผลและเห็นแนวทางประยุกต์ใช้ผลงานของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป
T	หมายถึง Be Tailored ผู้สอนต้องตระหนักถึงการจัดการเรียนรู้ให้ตอบสนองความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียนแต่ละคนที่มีความสามารถแตกต่างกัน
O	หมายถึง Organised ผู้สอนต้องบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้น โดยตระหนักถึงความสนใจ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนแต่ละคน

เทคนิควิธีการ WHERE TO นี้ ผู้สอนจะเริ่มดำเนินการจากขั้นตอนใดก่อนก็ได้ ยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ของบทเรียนและสภาพปัญหาของผู้เรียน แต่ต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันของจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกันทุกครั้ง จึงจะบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้สอนจึงควรตรวจสอบรายละเอียดก่อนนำไปปฏิบัติตามตาราง ดังนี้

ผังการประเมิน: เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของกิจกรรม สื่อและการประเมินผลการเรียนรู้

การประเมิน	กิจกรรมการเรียนการสอน	ทรัพยากร/สื่อ	จำนวนชั่วโมง

3.3 ข้อควรคำนึงถึงในการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ

1) การกำหนดขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่มีคุณค่าที่ผู้เรียนจะต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งนั้นควรเป็นสาระที่สัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาชาติ นโยบายการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่ และเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในธรรมนูญโรงเรียน หรือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

2) ควรเป็นสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ในสภาพจริง (Authentic Learning) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ด้วยการลงมือจัดทำโครงการตามความถนัดและความสนใจ

3) หลักฐานแสดงความเข้าใจอย่างยั่งยืนคงทน (Enduring Understanding) ของผู้เรียนต้องมีความตรงประเด็น มีความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นสูง อันเกิดจากการวัดประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ด้วยวิธีการหลากหลาย มีคุณภาพมาตรฐานถูกต้องตามหลักวิชา

4) ควรเลือกรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนที่ผ่านกระบวนการวิจัยทดลองใช้ได้อย่างได้ผลมาแล้ว และเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความสนใจ และความเป็นเลิศของผู้เรียน

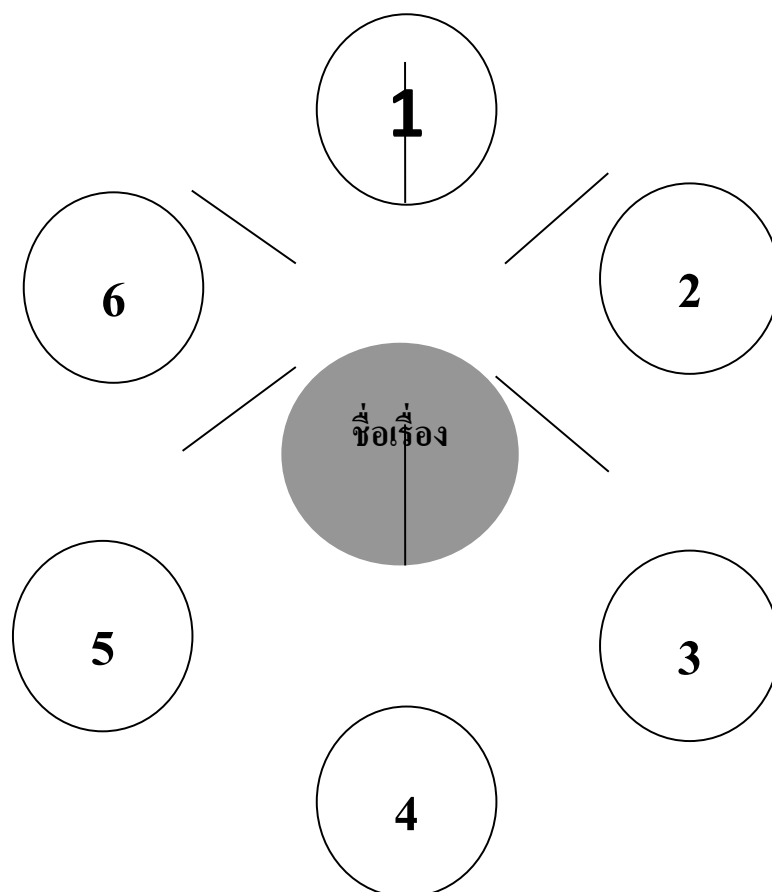
3.4 ตัวอย่างรูปแบบการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อันกลับ

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้อันกลับ Backward Design

กลุ่มสารระการเรียนรู้อาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หน่วยการ เรียนรู้อันกลับ	เป้าหมาย การเรียนรู้อันกลับ	ผลการเรียนรู้อันกลับ ที่คาดหวัง	แผนการจัดการ เรียนรู้อันกลับ/เรื่อง	วิธีสอน/กระบวนการ เรียนรู้อันกลับ	จำนวน ชั่วโมง
พูด เขียน เรียน ภาษา	1. ระดับของภาษาพูด ภาษาเขียนในการ สื่อสาร	1. อธิบายลักษณะภาษาพูด ภาษาเขียนที่ใช้ในการ สื่อสาร	1. ภาษาพูด	วิธีการสอนแบบเทคนิคคู่คิด กระบวนการคิดวิเคราะห์	2
	2. ความแตกต่างของ ภาษาพูด ภาษาเขียน ระดับต่างๆ	2. วิเคราะห์ความแตกต่าง ของภาษาพูด ภาษาเขียน ในระดับต่าง ๆ	2. ภาษาเขียน	วิธีการสอนแบบนิรนัย กระบวนการกลุ่ม	2
	3. ใช้ภาษาพูด ภาษา เขียนอย่างมีวัฒนธรรม	3. ใช้ภาษาพูด ภาษาเขียน ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคลและสถานการณ์	3. คำสรรพนาม	วิธีการสอนแบบ กระบวนการคิดวิเคราะห์	2
	4. จำแนกชนิดและใช้ คำสรรพนามถูกต้อง	4. จำแนกชนิดและใช้คำ สรรพนามชนิดต่าง ๆ ได้			

ผังมโนทัศน์

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ตามแนว Backward Design

หน่วยการเรียนรู้ที่..... เรื่อง.....
 ชั้น..... เวลาเรียน..... ชั่วโมง.....

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

2. ความคิดรวบยอด / ความรู้ เจตคติ และทักษะ

2.1 **สาระหลัก : Knowledge (K) ⇒นักเรียนต้องรู้อะไร**

2.2 **ทักษะ / กระบวนการ : Process (P) ⇒นักเรียนสามารถปฏิบัติอะไรได้**

2.3 **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ : Attitude (A) ⇒นักเรียนแสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง**

3. ความรู้ความเข้าใจคงทน / ความรู้ที่ติดตัวคงทน

4. กรอบการวัดและประเมินผล

เป้าหมายการเรียนรู้	ชิ้นงาน / ภาระงาน / ร่องรอยหลักฐาน	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
ความเข้าใจที่ - ความรู้ - ทักษะ / กระบวนการ - คุณลักษณะที่พึงประสงค์				
ทักษะเฉพาะวิชา				
ทักษะร่วมวิชา				

สรุป

การออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนและนักเรียนจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง ซึ่งการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทาง Backward Design จะเน้นความสำคัญไปที่เป้าหมายการเรียนรู้ และการบรรลุผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยผู้เรียนต้องเกิดความเข้าใจที่ติดตัวอย่างยั่งยืน (Enduring Understanding) อีกทั้งเป็นสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ในสภาพจริง (Authentic Learning) และผู้สอนควรเลือกรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนที่ผ่านกระบวนการวิจัยทดลองใช้อย่างได้ผลมาแล้ว และเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความสนใจ และความเป็นเลิศของผู้เรียน

ตอนที่ 3 นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

เรื่อง นวัตกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

ความหมาย

นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง ความคิด วิธีการ การปฏิบัติหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิม ที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัย และใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

คำว่า “นวัตกรรม” เป็นศัพท์บัญญัติของคณะกรรมการพิจารณาศัพท์วิชาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มาจากภาษาอังกฤษว่า Innovation มาจากคำกริยาว่า Innovate แปลว่า ทำใหม่ เปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ ในภาษาไทยเดิมใช้คำว่า “นวกรรม” ต่อมาพบว่าการใช้คำนี้มี ความหมายคลาดเคลื่อนไปบ้างจึงเปลี่ยนมาใช้ คำว่า นวัตกรรม และถาในวงการหรือกิจการใด ๆ ก็ ตาม เมื่อมีการนำเอาความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เขามาใช้เพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม ก็เรียกได้ว่า เป็นนวัตกรรมของวงการนั้น ๆ และเมื่อนำมาใช้ในการศึกษา ก็เรียกว่า “นวัตกรรมการศึกษา”

นวัตกรรมทางการศึกษา (Educational innovation) หมายถึง การนำเอาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจ อยู่ในรูปของความคิด วิธีการ หรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์เขามาใช้ในระบบการศึกษาเพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมในระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียน สามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วเกิดแรงจูงใจในการเรียน และช่วยให้ ประหยัดเวลาในการเรียน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer aids instruction) การใช้วีดิทัศน์เชิงโต้ตอบ (Interactive video) สื่อหลายมิติ (Hypermedia) และอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นต้น เมื่อมีการนำ สื่อต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น จึงมีการบัญญัติคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องขึ้นอีก คือ เทคโนโลยีทางการสอน (Instructional technology) ซึ่งหมายถึง การนำวิธีการ หรือนวัตกรรม หรือ เครื่องมือใหม่ ๆ รวมกับเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพสูงขึ้น

ลักษณะของนวัตกรรม

นวัตกรรมแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 มีการประดิษฐ์คิดค้น (Innovation) หรือเป็นการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมกับ กาลสมัยมากขึ้น

ระยะที่ 2 พัฒนาการ (Development) มีการทดลองในแหล่งทดลองจัดทำอยู่ในลักษณะ ของโครงการทดลองปฏิบัติก่อน (Pilot project)

ระยะที่ 3 การนำเอาไปปฏิบัติในสถานการณ์ทั่วไป ซึ่งจัดว่าเป็นนวัตกรรมขั้นสมบูรณ์

หลักเกณฑ์การพิจารณาวาสสิ่งใดเป็นนวัตกรรม

1. เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน

2. มีการนำวิธีการจัดระบบ (System approach) มาใช้พิจารณาองค์ประกอบทั้งส่วน ข้อมูลที่ใช่เขาไปในกระบวนการและผลลัพธ์ให้เหมาะสมก่อนที่จะทำการเปลี่ยนแปลง

3. มีการพิสูจน์ด้วยการวิจัยหรืออยู่ระหว่างการวิจัยว่าจะช่วยให้ "ดำเนินงานบางอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4. ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งในระบบงานปัจจุบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอน มีคุณค่าและประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. เป็นศูนย์รวมความสนใจของผู้เรียน และทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ
2. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ร่วมกันอย่างกว้างขวาง
3. อธิบายสิ่งที่เขาใจยากให้ง่ายขึ้น เช่น การอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ทำให้สิ่งที่เร็วช้าลง หรือสิ่งที่ช้าเร็วขึ้น เช่น การแสดงเส้นทางการเดินทาง แสดงการกระทำยุทธหัตถี ลักษณะของชาวเอราวัณ ลักษณะความเปื่อยในสมัยโบราณ ฯลฯ
4. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาอันสั้น

หลักสำคัญในการเลือกนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอน ควรคำนึงถึงรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. ตรงจุดประสงค์ของการสอน
2. เหมาะสมกับเนื้อหา ระดับชั้น และวัยของผู้เรียน
3. ใช้งานได้คุ้มค่ากับเวลาและแรงงาน
4. มีความชัดเจนและดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน
5. ประหยัดเวลาในการอธิบายเนื้อหา

ประเภทของนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอน

นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบ่งออกเป็นหลายประเภท ดังนี้

1. โสตทัศนอุปกรณ์ ได้แก่
 - 1.1 วัสดุ (Audio-visual material) ได้แก่ ของจริงรูปวาด ภาพถ่าย สไลด์ (Slide) สมุดภาพ การตูน กระดานนิเทศ (Bulletin board) กระดานผ้าม่านสีเทปบันทึกเสียงเทปบันทึกภาพ (Video-tape) แผนภูมิ (Chart) เป็นต้น
 - 1.2 อุปกรณ์ (Audio-visual equipment) ได้แก่ เครื่องฉายภาพ วิทยุเครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายภาพ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
 - 1.3 กิจกรรม (Activities) ได้แก่ การทดลอง การเล่นเกม การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ การจัดรายการวิทยุและวิทยุ โทรทัศน์ การสาธิต ฯลฯ
2. สื่อการเรียนรู้ ได้แก่
 - 2.1 สิ่งพิมพ์ (Printed material) ได้แก่ หนังสือแบบเรียน หนังสืออุเทศ หนังสืออ่านประกอบ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร เอกสารแผนปฎิบัติ เป็นต้น
 - 2.2 เครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอน (Audio - visual equipment) เครื่องฉายภาพ (Project material) อุปกรณ์ถ่ายทอดเสียง (Transmission)
 - 2.3 วัสดุอุปกรณ์ (Audio - visual material) ได้แก่ สิ่งของที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น หุ่นจำลอง หุ่นกระบอก ลูกโลก กระดาน ซอกลูก ปายนิเทศ บัตรคำแผนภูมิรูปภาพ ฯลฯ ลักษณะของสื่อสิ่งเปลี่ยนเรียกว่าวัสดุส่วนสื่อที่มีความคงทนถาวรเรียกว่าอุปกรณ์

2.4 สถานที่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น ทัศนศึกษา หรือศึกษาดูงาน การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

2.5 วิทยากร ผู้ใช้สื่อการเรียนรู้ในการอธิบาย การซักถาม การอภิปราย ฯลฯ

2.6 วิธีการ คือ วิธีสอนหรือวิธีการอื่น ๆ เช่น การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

3. อินเทอร์เน็ต (Internet) ในปัจจุบันนี้การสื่อสารทางการศึกษาสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัล (Digital) เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal computer: PC) เป็นอุปกรณ์ในการส่งข่าวสาร ข้อมูล หรือ สารสนเทศ ในทุกรูปแบบ ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลไปยังโครงข่ายโทรคมนาคม ที่เชื่อมต่อถึงกันได้โดยตรง ทั่วโลก ซึ่งเราเรียกเครือข่ายนี้ว่าอินเทอร์เน็ต (Internet) อินเทอร์เน็ตใช้มาตรฐานการเชื่อมต่อที่เปรียบเสมือนกับใยแมงมุม โดยจุดตัดของใยแมงมุมจะเสมือนเป็นคอมพิวเตอร์แต่ละตัวที่โยงใยกันเป็นเครือข่าย โดยใช้มาตรฐานการเชื่อมต่อเดียวกันทั่วโลก คือ TCP/IP (Transmission control protocol/ internet protocol) ซึ่งเป็นโพรโตคอล (Protocol) ที่ใช้ในการส่งผ่านข้อมูลบนสายต่าง ๆ เช่น สายโทรศัพท์ สายวงจรพิเศษ และ Internet protocol ก็คือ โพรโตคอลที่ใช้ในการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต และด้วยโพรโตคอล TCP/IP นี้เองทำให้อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมอย่างสูง เนื่องจากคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตทั้งโลกนี้พูดภาษาเดียวกันก็คือ TCP/IP เราอาจจำคำว่า Internet ง่าย ๆ โดยแยกคำเป็น Inter หมายถึง ระหว่าง หรือท่ามกลาง และคำว่า Net มาจากคำว่า Network หมายถึง เครือข่าย เมื่อนำมารวมกัน จึงแปลว่า การเชื่อมตอกันระหว่างเครือข่าย

ประโยชน์ของอินเทอร์เน็ต

1. เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาเรียนรู้ลักษณะของข้อมูลมีทั้งลึกและกว้างข้อมูลสร้าง ปรับแก้ไขได้ง่าย
2. เป็นแหล่งรับหรือส่งข่าวสารได้หลายรูปแบบเช่นจดหมายอิเล็กทรอนิกส์(E-mail) กระดานข่าว (Web board) เป็นต้น
3. เป็นแหล่งให้ความบันเทิงเช่น เกม เพลง ภาพยนตร์ข่าว หรือห้องสะสมภาพ เป็นต้น
4. เป็นช่องทางสำหรับทำธุรกิจสะดวกทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย เช่น E-commerce หรือ บริการโอนเงิน เป็นต้น
5. เป็นช่องทางสำหรับประชาสัมพันธ์สินค้า บริการ หรือองค์กร
6. ไม่จำกัดเวลาในการศึกษาเรียนรู้ เราสามารถเขาไปศึกษาได้ ตลอดเวลา และสามารถทบทวนได้ตลอดเวลา

คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต

เว็บเพจ (Web page) คือ หน้าเว็บแต่ละหน้าที่ประกอบไปด้วยข้อมูล รูปภาพเสียง และวิดีโอ โดยเป็นข้อมูลแบบสื่อผสมหรือมัลติมีเดีย ในเว็บไซต์หนึ่งจะมีเว็บเพจหลาย ๆ หน้า เปรียบเสมือนกับหนังสือในหนึ่งเล่มที่ถูกแบ่งเป็นหน้า ๆ ส่วนจะมีกี่หน้านั้นก็จะขึ้นอยู่กับเนื้อหาของแต่ละเว็บไซต์นั้น

โฮมเพจ (Home page) คือ เว็บเพจหน้าแรกของข้อมูลในเว็บไซต์หนึ่ง

เว็บไซต์ เมื่อเราเปิดเว็บไซต์ขึ้นมาแล้วก็จะปรากฏเป็นหน้าเว็บเพจ เว็บเพจหน้าแรกนี้ เราจะเรียกว่า โฮมเพจ โดยจะมีลิงค์ไปยังเว็บเพจหน้า ๆ ต่างๆ ทั้งในเว็บไซต์เดียวกันและทั้งต่างเว็บไซต์ได้ด้วย

เว็บไซต์ (Web site) คือ เป็นแหล่งเก็บข้อมูลเว็บเพจหลาย ๆ เว็บเพจแล้วรวบรวมเว็บเพจเหล่านี้เข้าด้วยกันเพื่อจัดตั้งขึ้นเป็นเว็บไซต์ โดยเว็บไซต์นั้นจะต้องมีรหัสหรือชื่อโดเมน (Domain name) ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อการเชื่อมโยงเข้าหาเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต

จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail หรือ Electronic mail) เป็นการบริการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์โดยการพิมพ์จดหมายในคอมพิวเตอร์แล้วส่งผ่านสายโทรศัพท์ (Dial-up line) หรือสาย LAN (Local area network) ในองค์กรไปให้เพื่อนได้ง่าย โดยไม่ใช้แสตมป์และสวนใหญ่จะถึงผู้รับในเกือบทันที สามารถส่งได้ภาพเสียง ตลอดจนงานพิมพ์ต่าง ๆ ในการรับและส่ง E-mail นิยมใช้ Browser เช่น Internet explorer: IE, Netscape หรือ Opera เป็นต้น หรืออาจใช้โปรแกรมช่วยก็ได้เช่น Outlook เป็นต้น

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E - commerce) วิธีการหนึ่งที่เกิดจากการค้าขายเกิดขึ้นเป็นการใช้ประโยชน์จากอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นกิจกรรมทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเชิงพาณิชย์ทั้งในระดับองค์กรและส่วนบุคคล บนพื้นฐานของการนำเสนอข้อมูล การประมวลผลและการส่งข้อมูลดิจิทัล ที่มีทั้งข้อมูลอักษร ภาพ และเสียง

ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (E-banking หรือ Electronic banking) ปัจจุบันการทำธุรกรรมทางการเงิน ที่ให้บริการโดยธนาคาร เริ่มเปิดช่องทางอื่น นอกจากการไปติดต่อด้วยตนเองที่ธนาคาร หรือการทำรายการจากตู้ ATM ในแบบเดิม ทุกวันนี้ท่านสามารถใช้โทรศัพท์มือถือติดต่อเขาไปชำระค่าสินค้าและบริการ หลายธนาคารเปิดให้สามารถโอนเงิน ระหว่างบัญชีผ่านอินเทอร์เน็ต

เกมออนไลน์ (Game online) ปัจจุบันเกมถูกพัฒนาไปมาก ไม่จำเป็นต้องไปซื้อโปรแกรมเกมจากราน มาติดตั้งในเครื่องอีกต่อไปเพราะสามารถเลือกเกม เล่นผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ทันที และมีเว็บที่ให้บริการอยู่มากมาย แต่ถาเล่นคนเดียวแล้วเบื่อ ก็สามารถเล่นแบบเป็นกลุ่มกับผู้อื่น อินเทอร์เน็ตท่านอื่น ที่ติดต่อเข้ามาในระบบได้ ในสวนของเกมออนไลน์นี้มีหลายลักษณะทั้งที่เพื่อความบันเทิงและการศึกษา

4. การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ E - Learning (Electronic learning)

หมายถึง การใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตเข้ามาเสริมการเรียนการสอน ให้เกิดประสิทธิผล คำว่า E นั้นย่อมาจาก Electronic ส่วนคำว่า learning มีความหมายตรงตัวว่า การเรียนรู้ เมื่อนำมารวมกัน หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้ electronic หรือ internet เป็นสื่อองค์ประกอบของ E-learning คือ

1) ระบบจัดการการศึกษา (Management education system) ไม่ว่าระบบใดก็ต้องมีการจัดการ เพื่อทำหน้าที่ควบคุม และประสานงาน ให้ระบบดำเนินไปอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบนี้สำคัญที่สุด เพราะทำหน้าที่ในการวางแผน กำหนดหลักสูตร ตารางเวลา แผนงาน บุคลากร แผนงานบริการ แผนงานงบประมาณ แผนอุปกรณ์เครือข่าย แผนประเมินผล การดำเนินงาน และทำให้แผนทั้งหมด ดำเนินไปอย่างถูกต้อง รวมถึงการประเมิน และตรวจสอบ กระบวนการต่าง ๆ ในระบบ และค้นหาแนวทางแก้ไข เพื่อให้ระบบดำเนินต่อไปด้วยดีและไม่หยุดชะงัก

2) เนื้อหารายวิชาเป็นบท และเป็นขั้นตอน (Contents) หน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้สอนคือ การเขียนคำอธิบายรายวิชา วางแผนการสอน ให้เหมาะสมกับเวลา ตรงกับความต้องการของสังคม สร้างสื่อการสอนที่เหมาะสม แยกบทเรียนเป็นบท มีการมอบหมายงาน

เมื่อจบบทเรียน และทำสรุปเนื้อหาไวตอนท้ายของแต่ละบท พร้อมแนะนำแหล่งอ้างอิงเพิ่มเติมให้ไปศึกษาคนควา

3) สามารถสื่อสารระหว่างผู้เรียน และผู้สอน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน (Communication) ทุกคนในชั้นเรียนสามารถติดต่อสื่อสารกัน เพื่อหาข้อมูล ช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือตอบข้อซักถาม เพื่อให้การศึกษาได้ประสิทธิผลสูงสุด สื่อที่ใช้อาจเป็น E-mail, โทรศัพท์, Chat board, web board เป็นต้น ผู้สอนสามารถตรวจงานของผู้เรียนพร้อมแสดงความคิดเห็นต่อคุณภาพงานอย่างสม่ำเสมอ และเปิดเผยผลการตรวจงาน เพื่อให้ทุกคนทราบว่า งานแต่ละแบบมีจุดบกพร่องอย่างไร เมื่อแต่ละคนทราบจุดบกพร่องของตน จะสามารถพัฒนาตนเองและงานให้ดีขึ้นได้

4) วัดผลการเรียน (Evaluation) งานหรือแบบฝึกหัดที่ผู้สอนมอบหมาย จะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น จนสามารถนำไปประยุกต์แก้ปัญหาในอนาคตได้แต่การจะผ่านวิชาได้ไป จะต้องมีความรู้มาตรฐาน เพื่อวัดผลการเรียน ซึ่งเป็นกรรับรองว่าผู้เรียนผ่านเกณฑ์จากสถาบันใด ถ้าไม่มีการสอบก็บอกไม่ได้ว่าผ่านหรือไม่ เพียงแต่เขาเรียนอย่างเดียว จะไม่ได้รับความเชื่อถือมากพอ เพราะเรียนอย่างเดียว ผู้สอนอาจสอนดี สอนเก่ง สื่อการสอนยอดเยี่ยม แต่ผู้เรียนคุยกัน นั่งหลับ หรือโดดเรียน ก็ไม่สามารถรับรองว่าการเขาเรียนนั้นได้มาตรฐาน เพราะผ่านการเรียนรูมิใช่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานจากการสอบเพียงอย่างเดียว การศึกษาบทเรียน E-learning ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามคำแนะนำที่ผู้ให้บริการกำหนดไว้ เช่น การลงทะเบียนเพื่อขอรับชื่อผู้ใช้ (login name) และรหัสผ่าน (password) หรือบางครั้งอาจต้องเสียค่าใช้จ่าย

5. บทเรียนโปรแกรม (Programmed Lesson)

บทเรียนโปรแกรมอาศัยแนวคิดของนกรการศึกษา เกี่ยวกับการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเริ่มใช้กันมานานแล้ว บทเรียนโปรแกรมอาจเรียกได้แตกต่างกันไปตามลักษณะของการนำไปใช้ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป โปรแกรมการสอน และหนังสือที่เรียนด้วยตนเอง เป็นต้น การสอนโดยใช้บทเรียนโปรแกรม เป็นวิธีการสอนที่มีหลักการเพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งอาจจะนำไปใช้เป็นหลักการในการสอนวิธีต่าง ๆ ได้ เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบสาธิต หรือการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

หลักการของบทเรียนโปรแกรม คือ

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Active participation) การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมยิ่งมาก ยิ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น

2. ให้ทราบผลการเรียนของตนเองอย่างทันทีทันใด (Immediate feed back) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนทันทีว่าสิ่งที่ผู้เรียนทำนั้นถูกหรือผิด

3. ประสบการณ์แห่งความสำเร็จ (Success experience) เมื่อเรียนจบแต่ละขั้นตอนที่สำคัญ ควรให้การเสริมแรง (Reinforcement) แก่ผู้เรียน เพราะจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกภูมิใจ และต้องการเรียนต่อไป

4. การประมาณทีละน้อย (Gradual approximation) เป็นการจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน ไม่ให้ล้าหรือห่างเกินไป
ลักษณะสำคัญของบทเรียนโปรแกรม มีดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนกล่าวคือ พฤติกรรมขั้นสุดท้ายของผู้เรียนจะต้องกำหนดลงไปเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

2. เนื้อหาของบทเรียนโปรแกรมแบ่งออกเป็นหน่วยเล็ก ๆ เรียงลำดับไว้ตามความสนใจของผู้เรียนซึ่งแต่ละหน่วยเรียกว่า กรอบ (Frame)
3. ผู้เรียนต้องแสดงการตอบสนองความรู้ในแต่ละกรอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง
4. การตอบสนองของผู้เรียนจะได้เสริมแรงโดยให้ทราบผลการตอบทันที
5. ผู้เรียนค่อย ๆ เรียนเพิ่มขึ้นทีละขั้นจากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่ความรู้ใหม่ซึ่งบทเรียนจัดลำดับให้
6. ยึดผู้เรียนไว้เป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสเรียนด้วยตนเองเวลาที่ผู้เรียนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละคน
7. เนื้อหาบทเรียนได้ผ่านการทดลองใช้แล้วและนำข้อมูลมาปรับปรุงโดยผู้เขียนบทเรียน

ประเภทของบทเรียนโปรแกรม แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. บทเรียนแบบเส้นตรง (Linear programming) เป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาทีละน้อยบรรจกลงในกรอบต่อเนื่องกันตามลำดับจากกรอบที่หนึ่งถึงกรอบสุดท้ายโดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก สิ่งทีเรียนจากหน่วยแรกหรือกรอบแรก ๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับกรอบ ถัดไปในแต่ละกรอบจะมีเนื้อหา คำถามให้ตอบและมีที่ว่างไว้ให้ ตอบโดยอาจจะอยู่ในกรอบเดียวกันหรือคนละกรอบก็ได้สวนเฉลยคำตอบนั้นอาจจะอยู่ในกรอบถัดไปหรืออยู่ในกรอบเดียวกันก็ได้

2. บทเรียนแบบกิ่งหรือแบบสาขา (Branching programming) เป็นวิธีการเขียนบทเรียนแบบสลับลำดับ ทั้งนี้มีการเรียงลำดับข้อความย่อยโดยอาศัยคำตอบผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ถ้าผู้เรียนตอบคำถามของข้อความง่าย ๆ ที่เป็นหลักของบทเรียนไม่ถูกต้อง ก็อาจได้รับคำสั่งให้เรียนเนื้อหาย่อย ๆ ต่าง ๆ เพิ่มเติมก่อนที่จะไปศึกษาหน่วยย่อย หรือกรอบในบทเรียนอื่นต่อไป บทเรียนโปรแกรมแบบสาขามี 2 ชนิด คือ

2.1 กรอบยี่น เป็นกรอบที่อธิบายเนื้อหาวิชาและมีคำถามแบบเลือกตอบอยู่หลายคำตอบให้ผู้เรียนเลือก

2.2 กรอบสาขาเป็นกรอบที่ช่วยแก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนตอบคำถามนั้นได้ถูกต้อง เช่น

แบบสาขาชนิด อธิบายคำตอบที่ผิด แล้วย้อนกลับไปเรียนกรอบเดิมซ้ำ

แบบสาขาชนิด แก้ไขขอบปรองของผู้เรียนที่ไม่เข้าใจในสิ่งที่ผ่านไปแล้ว

แบบสาขาชนิด ที่ช่วยให้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานดีเรียนไปได้อย่างรวดเร็ว

3. บทเรียนแบบไม่แยกกรอบ (Adjunct auto instruction) เป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาทีละน้อยตามลำดับ มีคำถามและเฉลย หรือแนวในการตอบคำถามไว้ให้ ตรวจสอบทันที เสนอเนื้อหาที่เป็นลำดับที่ต่อเนื่องกัน เช่นเดียวกับการเขียนบทความ หรือตำรา แตกต่างกันเพียงว่าบทเรียนประเภทนี้จะต้องมีคำตอบหรือแนวคิดตอบไว้ ให้ผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับผู้เรียน ว่าคำตอบของคนถูกหรือผิดซึ่งเป็นการเสริมแรงแก่ผู้เรียน หลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนโปรแกรมการสร้างบทเรียนโปรแกรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรูและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ดังนั้น การสร้างบทเรียนจำเป็นต้องอาศัยหลักการทางจิตวิทยาการเรียนรูด้วย พื้นฐานทางจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการสร้างบทเรียนโปรแกรม คือทฤษฎีทางจิตวิทยาของสกินเนอร์ (Skinner) และธอร์นไดค (Thorndike) ทฤษฎีของสกินเนอร์คือ ทฤษฎีการวางเงื่อนไขโดยอาศัยการเสริมแรง (Reinforcement) และการตอบสนอง (Operant conditioning) ส่วนทฤษฎีของ ธอร์นไดค คือ กฎ

แห่งผล (Law of effect) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of exercise) และกฎแห่งความพร้อม (Law of readiness)

การสร้างบทเรียนโปรแกรมมีขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการใดแก่ การศึกษาหลักสูตรในระดับชั้นที่ต้องการสร้างบทเรียนโดยพิจารณาตัดสินใจว่าจะเลือกสร้างบทเรียนแบบใด เรื่องใด แลวจึงศึกษาจุดมุ่งหมาย ทั่วไป จุดมุ่งหมายเฉพาะ ศึกษาเนื้อหารายละเอียด เพื่อสร้างบทเรียนและแบบทดสอบวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ขั้นปฏิบัติงานลงมือเขียนกรอบ หรือหน่วยย่อยของบทเรียน โดยยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลของการวิเคราะห์งานที่ใหญ่เรียนปฏิบัติเป็นแนวทาง ซึ่งในขณะที่เขียนบทเรียนนั้น ผู้สร้างจะต้องพยายามปรับปรุงงาน เพื่อให้ได้บทเรียนที่สามารถสนองต่อผู้เรียนทางด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม
3. ขั้นทดลองและแก้ไข ตรวจสอบแก้ไขในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ทางด้านภาษา เทคนิค และความถูกต้องตามหลักวิชาในการเขียนบทเรียนโปรแกรม และเมื่อแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำบทเรียนนี้ไปทดลองใช้กับผู้เรียน โดยทดลองเป็นรายบุคคล แลวนำไปทดลองเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 10 - 15 คน และทดลองภาคสนาม เป็นต้น
4. ขั้นตรวจสอบคุณภาพเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการสร้างบทเรียนโปรแกรม โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของบทเรียน โดยทั่วไปแล้วใช้เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หรือ 80/80 ตามความเหมาะสม
6. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction: CAI) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นการเรียนแบบรายบุคคล ที่นำเอาหลักการของบทเรียนโปรแกรมหรือบทเรียนสำเร็จรูป และเครื่องช่วยสอนอื่น ๆ มาผสมผสานกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

ประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือ

1. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน
2. ดึงดูดความสนใจโดยใช้เทคนิคการนำเสนอด้วยกราฟภาพเคลื่อนไหว แสงสีเสียงให้ภาพสวยงามเหมือนจริง
3. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจง่าย
4. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีโอกาสเลือกตัดสินใจและได้รับการเสริมแรงจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับทันที
5. ทำให้มีความคงทนในการเรียนรู้สูงเพราะมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองซึ่งผู้เรียนรู้จากงายไปยากตามลำดับ
6. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามลำดับความสนใจ และความสามารถของตนเองบทเรียนมีความยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเรียนซ้ำได้ตามต้องการ
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อนเอง ผู้เรียนต้องควบคุมการเรียนด้วยตนเอง มีการแก้ปัญหาและฝึกให้คิดอย่างมีเหตุผล
8. สร้างความพึงพอใจแก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะเรียนได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาและความสามารถของตนเองทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

9. ผู้เรียนสามารถรับรู้ผลสมรรถภาพทางการเรียนของตนเองได้อย่างรวดเร็ว เป็นการเสริมแรงหรือทบทวนกับผู้เรียนที่จะเรียนรูบทเรียนเพิ่มขึ้น
10. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้สอนมีเวลามากขึ้นที่จะสัมพันธ์กับผู้เรียนและช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคน
11. ประหยัดเวลาและงบประมาณในการจัดการเรียนการสอน โดยลดความจำเป็นที่จะต้องใช้ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์หรือเครื่องมือที่มีราคาแพงและอันตราย

คอมพิวเตอรช่วยสอนแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท คือ

1. คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทติวเตอร์ คือ บทเรียนคอมพิวเตอรซึ่งนำเสนอเนื้อหาแก่ผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาใหม่หรือทบทวนเนื้อหาเดิมก็ตาม ส่วนใหญ่คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทติวเตอร์จะมีแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัด เพื่อทดสอบความเข้าใจของผู้เรียนอยู่ด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกตัดสินใจว่าจะทำแบบทดสอบ หรือทำแบบฝึกหัดหรือไม่/อย่างไรหรือจะเลือกเนื้อหาส่วนไหน เรียงลำดับในรูปแบบใด เพราะการเรียนโดยคอมพิวเตอรช่วยสอนนั้น ผู้เรียนจะสามารถควบคุม การเรียนของตนได้ตามความต้องการของตนเอง
2. คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทแบบฝึกหัด คือ บทเรียนทางคอมพิวเตอรซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้ใช้ทำแบบฝึกหัดจนสามารถเข้าใจเนื้อหา ในบทเรียนนั้น ๆ ได้คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทแบบฝึกหัดเป็นคอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทที่ได้รับความนิยมมากโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่เรียนอ่อน หรือเรียนไม่ทันคนอื่น ๆ ได้มีโอกาสทำความเข้าใจบทเรียนสำคัญ ๆ ได้โดยที่ครูผู้สอน ไม่ต้องเสียเวลาในชั้นเรียนอธิบายเนื้อหาเดิมซ้ำแล้วซ้ำอีก
3. คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทการจำลอง คือ บทเรียนทางคอมพิวเตอรที่การนำเสนอบทเรียนในรูปแบบของการจำลองแบบ (Simulation) โดยการจำลองสถานการณ์ที่เหมือนจริงขึ้นและบังคับให้ผู้เรียนต้องตัดสินใจแก้ปัญหา (Problem - solving) ในตัวบทเรียนจะมีคำแนะนำเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้เรียน และแสดงผลลัพธ์ในการตัดสินใจนั้น ๆ ข้อดีของการใช้คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทการจำลอง คือ การลดค่าใช้จ่ายและการลดอันตรายอันเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง
4. คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทเกม คือ บทเรียนทางคอมพิวเตอรที่ทำให้ผู้ใช้มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน จนลืมไปว่ากำลังเรียนอยู่ เกมคอมพิวเตอรทางการศึกษาเป็นคอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทที่สำคัญประเภทหนึ่ง เนื่องจากการเป็นคอมพิวเตอรช่วยสอนที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนคอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทนี้ นิยมใช้กับเด็กตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้กับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นการปูทางให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีกับการเรียนทางคอมพิวเตอรได้อีกด้วย
5. คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทแบบทดสอบ คือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอรในการสร้างแบบทดสอบ การจัดการการสอบ การตรวจให้คะแนน การคำนวณ ผลสอบ ข้อดีของการใช้คอมพิวเตอรช่วยสอนประเภทแบบทดสอบ คือการที่ผู้เรียนได้รับผลป้อนกลับโดยทันที (Immediate feedback) ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการทดสอบที่ชักันอยู่ทั่วไป นอกจากนี้ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอรในการคำนวณผลสอบก็ยังมีความแม่นยำและรวดเร็วอีกด้วย
อย่างไรก็ตาม การแบ่งประเภทของคอมพิวเตอรช่วยสอนเป็นประเภทต่าง ๆ นี้เป็นการแบ่ง ตามลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่น ของแต่ละประเภทของคอมพิวเตอรช่วยสอน ไม่ได้หมายความว่า

คอมพิวเตอร์ช่วยสอนทุกโปรแกรมที่ได้รับการพัฒนาออกมาชิ้นนี้จะต้องเป็นคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทใดประเภทหนึ่งเสมอไป คอมพิวเตอร์ช่วยสอนหลายโปรแกรมด้วยกัน เริ่มด้วยลักษณะของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทตัวเตอรและตามด้วยการนำลักษณะของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประเภทฝึกปฏิบัติเข้ามาใช้ นอกจากนี้ยังมีการนำลักษณะของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ประเภทเกมมาผสมผสานเพื่อให้การฝึกปฏิบัติมีความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกด้วย

ดังนั้น การแบ่งประเภทของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนออกเป็นประเภทต่าง ๆ จึงเป็นเสมือนแนวคิดพื้นฐานสำหรับผู้ที่ต้องการจะพัฒนา และออกแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้อย่างดีถือเป็นเกณฑ์ในการแบ่งเท่านั้น ไม่ได้มุ่งหวังให้เป็นเกณฑ์ตายตัวแต่อย่างใด

การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการ (Preparation)
2. ขั้นตอนการออกแบบบทเรียน (Design instruction)
3. ขั้นตอนการเขียนผังงาน (Flow-chart lesson)
4. ขั้นตอนการสร้าง (Story board)
5. ขั้นตอนการสร้าง /เขียนโปรแกรม (Program lesson)
6. ขั้นตอนการผลิตเอกสาร
7. ขั้นตอนการประเมินและแก้ไขบทเรียน (Evaluation and revise)

สรุป

นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นอย่างมาก เนื่องจากโลกในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ดานเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์การจัดการเรียนรู้ก็เปลี่ยนเป็นใช้สื่อที่หลากหลายขึ้น ทั้งสื่อประสม สื่อคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หองสมุดอัตโนมัติ (Online) เป็นต้น ผู้สอนจึงควรเลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเรียนรู้และค้นหา

ตอนที่ 4 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

เรื่องที่ 4.1 การผลิตสื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยและแหล่งการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 - 23 และหมวด 9 มาตรา 63 - 64 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา กระบวนการเรียนรู้และเทคโนโลยีการศึกษาที่เน้นถึงบทบาทและความสำคัญการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนและผู้สอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยและแหล่งการเรียนรู้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

สื่อการเรียนรู้ภาษาไทย

สื่อการเรียนหรือสื่อการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือที่ครูกำหนดขึ้นเพื่อใช้ทำหน้าที่ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเนื้อหาประสบการณ์ แนวคิด ทักษะและเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือใช้เป็นเครื่องมือการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความรู้ ฝึกทักษะ กระบวนการและ สร้างเสริมความรู้สึกรักใคร่ถนอมบรรลุดุจดประสงค์ของการเรียนรู้

ความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการสื่อสารความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ความคิดเห็น ตลอดจนเจตคติ ซึ่งอาจจะทำได้หลายวิธี และอาจใช้เครื่องมือประกอบการสอนต่าง ๆ อีกมากมาย โดยที่การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้และคุณธรรม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้น การสอนโดยการบรรยายหรือการใช้หนังสือเพียงเล่มเดียว ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดหมายตามที่คาดหวังไว้ เพราะในสังคมปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่ข้อมูลข่าวสารความรู้สมัยใหม่ ตลอดจนเทคโนโลยีการสื่อสาร ได้แผ่ขยายกว้างขวางอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มที่ให้มีนิสัยใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยใช้แหล่งความรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย กล่าวคือ การเรียนการสอนจำเป็นต้องเลือกสรรสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบที่จะสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 หน้า 93 - 103)

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนจำแนกตามลักษณะของสื่อที่นำไปใช้มี 5 ประเภท คือ

1. สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ใช้ระบบการพิมพ์ เช่นหนังสือเรียน คู่มือหนังสือ เสริมประสบการณ์ ใบความรู้ ใบงาน แผ่นพับ แผ่นภาพ แบบฝึก วารสารวิชาการ นิตยสาร จุลสาร ฯลฯ

2. สื่อวัสดุอุปกรณ์ เป็นสื่อสิ่งของต่างๆ เช่น ของจริง หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ ฯลฯ
3. สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ เป็นสื่อที่นำเสนอด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ เช่น ภาพเคลื่อนไหว (Slide) แถบเสียง แถบบันทึกภาพ คอมพิวเตอร์ อาทิ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อิเล็กทรอนิกส์ และสื่อผสมอื่น ๆ ฯลฯ
4. สื่อกิจกรรม เป็นสื่อประเภทวิธีการที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น เกม เพลง บทบาทสมมุติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การแสดงละคร การจัดนิทรรศการและแสดงผลงาน ทัศนศึกษา การทำโครงการ ฯลฯ
5. สื่อบริบท เป็นสื่อที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ สภาพแวดล้อม และสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ อาทิ บุคคล ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

การสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไป สื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งๆ อาจเหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระเฉพาะเรื่อง หรืออาจนำไปใช้ในการเรียนการสอนทั่วไป นอกจากนี้สื่อการสอนบางอย่างจัดทำขึ้นเพื่อใช้เฉพาะตามความต้องการของผู้สอนในห้องเรียน หรือมีสื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูปที่ผลิตจำหน่าย ผู้สอนจึงควรรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

การใช้สื่อการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้สอนอาจใช้เวลาพอสมควรในการเตรียมหรือสร้างสื่อ แต่การใช้เวลาดังกล่าวนั้นเป็นการให้ประโยชน์ที่คุ้มค่า ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ต้องการให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ดังนั้นการใช้สื่อจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ สื่อต้องมีความเที่ยงตรงในเนื้อหา ช่วยเพิ่มประสบการณ์ให้ผู้เรียนสร้างง่าย ประหยัดเวลา ราคาไม่แพง

แนวทางในการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน สามารถดำเนินการดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ด้านใดบ้างจากบทเรียนนั้น เพื่อจะได้สร้างสื่อหรือเลือกใช้สื่อ การเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
2. ศึกษาผู้เรียน โดยพิจารณาถึงวัย ระดับชั้น ความรู้ประสบการณ์และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเลือกสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน
3. ศึกษาธรรมชาติของเนื้อหา / สาระที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ แต่ละเรื่องอาจมีลักษณะเฉพาะ บางเรื่องต้องเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงหรือเรียนรู้จากสภาพจริงดูการสาธิต และ บางเรื่องต้องอาศัยการสืบค้นข้อมูลจาก การฟัง การดูและการอ่าน
4. พิจารณาประโยชน์และความคุ้มค่าของสื่อการเรียนการสอน สื่อแต่ละชนิดสามารถ ได้รับความสนใจ สื่อความหมายและประสบการณ์ การเรียนรู้แก่ผู้เรียนอย่างไรบ้าง การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในสถานการณ์ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ควรคำนึงถึงข้อจำกัดด้าน

ค่าใช้จ่ย และความสะดวกในการใช้ ซึ่งอาจเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อื่นแทน เช่น ภาพ สไลด์ หรือวีดิทัศน์แทน เป็นต้น

5. หาประสิทธิภาพของสื่อโดยปรับปรุงและพัฒนาสื่อที่จัดทำไว้ เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของสื่อว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนได้จริง

การใช้สื่อการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนแม้ผู้เรียนจะสร้างและพัฒนาสื่อ ตลอดจนการเลือกใช้สื่ออย่างหลากหลายแล้วก็ตาม บางครั้งการจัดกระบวนการเรียนรู้อให้กับผู้เรียนก็ยังไม่สผลเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สอนใช้สื่อดังกล่าวไม่ถูกขั้นตอนหรือไม่เป็นระบบ เพื่อให้การใช้สื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระในสื่อการเรียนรู้อที่ได้คัดเลือกไว้ เพื่อตรวจสอบควาเนื้อหา มี ความสมบูรณ์ตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่สมบูรณ์จะได้จัดหาหรือจัดทำสื่อชนิดอื่นเพิ่มเติม
2. ทดลองใช้สื่อบางประเภท ซึ่งอาจมีความยุ่งยากในการใช้หรือต้องทดสอบขั้นตอนการใช้ของสื่อชนิดนั้นๆ เช่น ลำดับขั้นตอนการนำเสนอสร้างความเข้าใจหรือต้องทดสอบผู้เรียนเพียงพอหรือไม่ เหมาะสมกับเวลาเรียนเพียงใด มีส่วนไหนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขบ้าง
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือและสถานที่ให้พร้อม เพื่อไม่ให้เสียเวลาในขณะที่ใช้เพราะการใช้เวลานานเกินไปในการเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ จะมีผลให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้อน้อยลง นอกจากนี้ควรตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ให้อยู่สภาพที่พร้อมจะใช้งานด้วย
4. เตรียมตัวผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนรู้อบางอย่างจำเป็นต้องชี้แจงให้ผู้เรียนรู้อวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้อการศึกษาโดยใช้สื่อเหล่านั้นๆ เป็นการให้ผู้เรียน เรียนรู้ออย่างมีเป้าหมาย หากไม่มี การชี้แจงให้รู้อ ผู้เรียนอาจได้เพียงความเพลิดเพลินหรือเรียนรู้อไม่ตรงตามเป้าหมาย ย่อมเป็นการใช้สื่อที่ไม่คุ้มค่าและเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์
5. ใช้สื่อการเรียนรู้อตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้อที่ต้องการ ขณะที่ใช้สื่อใดๆ ก็ตาม จะต้องพิจารณาว่าผู้เรียนมีปฏิกิริยาอย่างไร ผู้เรียนเรียนรู้อด้วยความสนใจ ตั้งใจและกระตือรือร้นหรือไม่ ปฏิกิริยาของผู้เรียนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้อสามารถใช้เป็นเครื่องชี้วัดได้ว่า สื่อการเรียนรู้อนั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด
6. ประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้อ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการใช้สื่อมาวิเคราะห์ให้เกิด ความชัดเจนว่ามีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนในระดับใด โดยจะต้องพิจารณาลักษณะทางกายภาพของสื่อ และสาระไปยังผู้เรียน บางครั้งสื่อการเรียนรู้อที่นำมาใช้นั้นอาจมีความเหมาะสมด้านกายภาพ แต่คุณค่าในด้านสาระยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อตามเป้าหมาย การประเมินจะช่วยในการตัดสินใจเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้อสำหรับการจัดการเรียนการสอนในครั้งต่อไป หรือพัฒนาโดยการดัดแปลง ปรับปรุงแก้ไข จัดทำเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

แหล่งการเรียนรู้อ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้อภาษาไทยจำเป็นต้องจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้อ เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ได้รับความรู้ออย่างสะดวกรวดเร็ว และถูกต้องเหมาะสมในลักษณะของแหล่งรวมวิทยากร ดังนั้น การจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้อซึ่งเป็นแหล่งรวมวิทยากรที่สังคมยอมรับ

และถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้และศึกษาค้นคว้าของประชาชน ถือเป็นเครื่องหมายแห่งความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ

ความหมายของแหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้

1. เป็นแหล่งการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. เป็นแหล่งปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
4. เป็นแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ
5. เป็นแหล่งสร้างเสริมความรู้ ความคิด วิทยาการและประสบการณ์

ประเภทของแหล่งการเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้จัดไว้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากสภาพจริง อาทิ อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษชาติ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่นฝนดาวตก น้ำท่วม แผ่นดินไหว ฯลฯ

2. แหล่งการเรียนรู้ที่จัดหรือสร้างขึ้น ซึ่งมีทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้สะดวกและรวดเร็ว

2.1 แหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่างๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนธรรมะ สนามกีฬา ฯลฯ

2.2 แหล่งการเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ สถาบันค้นคว้าวิจัย สถานประกอบการ แหล่งวิชาการ แหล่งบริการ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ หอศิลป์ ห้องสมุดประชาชน เรือห้องสมุด รถห้องสมุดเคลื่อนที่ ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เครือข่ายสารสนเทศ

3. แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางภาษา เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่างๆ ฯลฯ ศิลปินแห่งชาติ บุคคลตัวอย่างด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม

แหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทล้วนเป็นส่วนเติมเต็มให้กับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนทั้งในการมีส่วนร่วมและการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง

สื่อหนังสือเสริมประสบการณ์

หนังสือ คือ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่า

การอ่านเป็นทักษะหนึ่งในการเรียนภาษา การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยมุ่งเน้นการพัฒนา การอ่าน โดยใช้สื่อและวิธีการที่หลากหลาย หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือเสริมประสบการณ์ หรือหนังสืออ่านนอกเวลาเป็นสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่งในชั้นมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหนังสือให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียนโดยถือว่ากิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับหนังสือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนตามหลักสูตร กรมวิชาการพิจารณาเห็นว่า การส่งเสริมให้โรงเรียนมีหนังสืออ่านนอกเวลาที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น จะเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาการเรียนรู้อยู่โดยใช้การอ่านเป็นเครื่องมือทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและมีประสิทธิภาพทางการอ่านสูงขึ้น สำหรับชั้นประถมศึกษาไม่ได้กำหนดรายชื่อหนังสือให้อ่าน แต่ให้ผู้สอนพิจารณาหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสือเสริมประสบการณ์ คือ หนังสือที่ใช้ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นสื่อที่ช่วยเพิ่มความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา เสริมสร้างทักษะและนิสัยรักการอ่าน เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ตามหลักสูตรให้กว้างขวางขึ้น อาจเป็นหนังสืออ่านประกอบ ใช้อ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หรือเป็นหนังสือส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือสารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่มีลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณีและศีลธรรมอันดี ให้ความรู้ มีคติและมีสารประโยชน์ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 หน้า 114 - 115)

สรุป

การผลิตสื่อการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาไทยและแหล่งการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่ครูกำหนดขึ้นเพื่อใช้ทำหน้าที่ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนเนื้อหา ประสบการณ์ แนวคิด ทักษะและเจตคติระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ฝึกทักษะ กระบวนการและ สร้างเสริมความรู้สึกรักคิดจนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทใด ล้วนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกันทั้งสิ้น เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่อกิจกรรม ฯลฯ

เรื่องที่ 4.2 สื่อประเภทข้อมูลสารสนเทศ

ในการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ครูเป็นผู้มีบทบาทในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหา และวิธีการแก่นักเรียน ช่วยชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้นักเรียน ตลอดจนจัดสื่อการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนเสริมสร้างและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหวังของหลักสูตร สังคม และประเทศชาติ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ดังนั้นครูต้องหมั่นสะสม แสวงหาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอด้วยการศึกษาจากหนังสือและเทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสม

หนังสือจึงเป็นสื่อสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย สะดวกและมีราคาถูกที่สุดที่ครูยุคปัจจุบันจำเป็นต้องอ่านให้มากขึ้น ในการนี้ได้จัดทำบรรณนิทัศน์หนังสือที่ครูภาษาไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรอ่านเพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาความรู้ด้านภาษาไทยโดยสังเขป ดังนี้

กองทัพ เคลือบพณิชกุล. **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: โอ เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์ 2542, 196 หน้า.

ภาพประกอบ. ราคา 120 บาท.

ให้ความรู้เรื่อง การใช้ภาษาไทย มีรายละเอียดเนื้อหา 5 บท คือ ความสำคัญของภาษาไทยในฐานะที่เป็นเครื่องมือสื่อสาร การฟัง และการฝึกทักษะการฟัง การพูดและการฝึกทักษะการพูด การอ่านและการฝึกทักษะการอ่าน การเขียนและการฝึกทักษะการเขียน มีคำถามและกิจกรรมท้ายบท เพื่อฝึกปฏิบัติและทดสอบความเข้าใจ

เกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัย. **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: เท็กซ์แอนด์-เจอร์นัลพัลลิเคชั่น.

2542, 314 หน้า. ราคา 190 บาท.

ใช้ประกอบการสอนวิชา ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เนื้อหามี 14 บท เช่น องค์ประกอบของการสื่อสาร ปัจจัยที่ช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล คำ เสียงของคำ หลักการเขียนคำ การสื่อความหมาย ประโยคเพื่อการสื่อสาร ความคิดการใช้ภาษาไทย ภาษากับวัฒนธรรม ภาษากับการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ มีกิจกรรมท้ายบท เพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจทุกบท

ดวงใจ ไทยอุบุญ. **ทักษะการเขียนภาษาไทย** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย, 2543. 304 หน้า.

ราคา 150 บาท.

ให้ความรู้เรื่องการใช้ทักษะการเขียนภาษาไทย เนื้อหามี 8 บท คือ ปัญหาการใช้ภาษาในการเขียน หลักการเขียนเบื้องต้น การสะสม ประสบการณ์เพื่อช่วยพัฒนาทักษะการเขียน การใช้โวหารสำนวน สุภาษิต คำพังเพย และการเขียนประเภทต่าง ๆ ยกตัวอย่างประกอบชัดเจน เข้าใจง่าย นววรรณ พันธุเมธา. **ไวยากรณ์ไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์. 2527, 250 หน้า.

ให้ความรู้เรื่องไวยากรณ์ไทยอย่างละเอียด ว่าด้วยเรื่องภาษาสื่อ ความหมาย การจำแนกคำ คำหลัก คำแทน คำขยาย คำเชื่อม คำเสริม และคำเรียกร้อง นามวลีและกริยาวลี หน่วยประโยค ประธานและกรรม ประโยคความเดียวและประโยคความซ้อน ประโยคความรวม ลำดับคำในประโยค การละคำในประโยค การแปลงเป็นหน่วยนาม การใช้ประโยคแสดงเจตนา การเรียงความคิดเป็นประโยค ประโยคสัมพันธ์ ประโยคสนทนา และไวยากรณ์กับความหมาย

นิตยา กาญจนวรรณ. **การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาไทย**. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย รามคำแหง. 2542,261 หน้า. ราคา 46 บาท.

เป็นตำราที่ที่ใช้ในการสอนวิชา โครงสร้างของภาษาไทย มีเนื้อหาครอบคลุมการวิเคราะห์ โครงสร้างภาษาไทยตามทฤษฎีต่าง ๆ ประกอบด้วย 10 บท คือ ไวยากรณ์คืออะไร ไวยากรณ์ต่าง ทฤษฎี การศึกษาภาษาไทยแบบเดิม ไวยากรณ์ไทยแบบดั้งเดิม ไวยากรณ์ไทยแบบพรรณนา สยาม ไวยากรณ์ ลักษณะภาษาไทย ไวยากรณ์ไทยตามทฤษฎีโครงสร้าง ไวยากรณ์ไทยตามทฤษฎีปริวรรต และบทสรุป มีภาคผนวกที่เป็นนามานุกรม อธิบายศัพท์ ประมวลศัพท์ การเปรียบเทียบ สระ พยัญชนะ และชนิดคำ

บุญเหลือ เทพสุวรรณ, ม.ล. **วิเคราะห์วรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2522. 226 หน้า. ราคา 40 บาท.

มีเนื้อหาว่าด้วยความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีวิจารณ์ ได้แก่ ความเข้าใจทั่วไปเรื่องวรรณคดี ระเบียบวิธีของวรรณคดีวิจารณ์ วิธีการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง และลักษณะนิสัยของตัวละคร วิธีการ วิเคราะห์เนื้อเรื่องและลักษณะนิสัยของตัวละคร วิธีการวิเคราะห์กลวิธีของวรรณคดี พร้อมนี้ได้ให้แนวทางการวิเคราะห์งานประพันธ์รูปแบบต่าง ๆ กัน ได้แก่ วรรณคดี เรื่องยาว วรรณคดีและวรรณกรรม เรื่องสำคัญ ๆ ของไทย เช่น ลิลิตตะเลงพ่าย ราชธาธิราช ขุนช้างขุนแผน เป็นต้น

ประภาศรี สีหอำไพ. **การเขียนแบบสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์. 2513, 135 หน้า . ราคา 40 บาท.

หนังสือเล่มนี้เป็นตำราที่เน้นการใช้ภาษาไทยสำหรับครู เนื้อหาประกอบด้วยวิธีเขียนแบบ สร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ ลักษณะการเขียน แบบสร้างประเภทของการ เขียนแบบสร้างสรรค์ และอสังการศาสตร์

ปรียา หิรัญประดิษฐ์. **การใช้ภาษาไทยในวงราชการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์. 2532,184 หน้า. ราคา 60 บาท.

เป็นหนังสือที่ให้ความรู้เรื่อง การใช้ภาษาไทยในวงราชการเนื้อหา มี 12 บท คือ การ ติดต่อสื่อสารในราชการ การใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร การรับสารด้วยการฟัง การส่งสารด้วยการพูด การพูดในการปฏิบัติราชการ การรับสารด้วยการอ่าน การส่งสารด้วยการเขียน การเขียน หนังสือราชการ หนังสือภายนอก หนังสือภายในและหนังสือประทับตรา หนังสือสั่งการ หนังสือ ประชาสัมพันธ์ และหนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ

เปรม ชนะวงศ์. **ภาษาศาสตร์สำหรับครู**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครศรีธรรมราช: วิทยาลัยครู นครศรีธรรมราช. 2528, 341 หน้า. ภาพประกอบ

เป็นเอกสารประกอบการเรียนวิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครูเนื้อหาแบ่งเป็น 9 บท คือ ความรู้พื้นฐานทางภาษาศาสตร์ ประวัติการศึกษาภาษาและภาษาศาสตร์ อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียง และขบวนการออกเสียง ลักษณะของเสียงและสัทอักษร เสียงและระบบเสียง หน่วยเสียงในภาษาไทย พยางค์และโครงสร้างพยางค์ของคำไทย คำ และหน่วยคำ การเรียงคำและประโยค และภาษาศาสตร์ กับการเรียนการสอนภาษา พร้อมภาพประกอบที่ชัดเจน

แวมยุรา เหมือนนิล . **การอ่านจับใจความ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 2531. 151 หน้า . ราคา 100 บาท .

เป็นหนังสือส่งเสริมและพัฒนาการอ่านจับใจความที่มีประสิทธิภาพเนื้อหา มี 8 หน่วย คือ พื้นฐานการอ่านจับใจความ กลวิธีการอ่านจับใจความสำคัญ การอ่านจับใจความตำรา การอ่านจับ

ใจความข่าว การอ่านจับใจความบทความ การอ่านจับใจความสารคดี การอ่านจับใจความร้อยกรอง
ไทยปัจจุบัน การอ่านจับใจความเรื่องสั้นและนวนิยาย ทั่วยุทธศาสตร์แบบฝึกหัดทบทวน

นอกจากหนังสือแล้ว สื่อเทคโนโลยีก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการจัดการเรียนการสอน
ภาษาไทยในปัจจุบัน เพราะสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและสื่อความหมายได้ชัดเจนตรง
ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งสื่อเทคโนโลยีเหล่านี้ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ ซีดี – รม และ
อินเทอร์เน็ต

1. โทรทัศน์ เป็นสื่อการสอนที่สามารถนำใช้ได้อย่างสะดวกสบายและแพร่หลาย เช่น
โทรทัศน์การศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง และโทรทัศน์การสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรม
มาธิราช ที่เผยแพร่รายการส่งเสริมด้านการศึกษา การเรียนการสอน วิชาการต่าง ๆ และวัฒนธรรม
ทั้งในระบบวงจรเปิดและวงจรปิด ซึ่งนักเรียนจะอยู่ในห้องเรียนหรืออยู่ที่บ้านก็สามารถเรียนได้

2. วิทยุ เป็นสื่อการสอนที่สามารถบันทึกบทเรียนหรือการสอนไว้ได้ และนำมาใช้ได้อีก
หลายครั้ง สามารถเลือกดูภาพตามที่ต้องการได้ และตัดต่อส่วนที่ไม่ต้องการหรือเพิ่มเติมส่วนใหม่ลง
ไปได้ในแผ่นวิทยุ สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำรายการวิทยุ
เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ทั่วไปไว้ เช่น วิทยุรายการ
พุดจาประสาคนไทย , ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ครูทำได้ และภาษากับวัฒนธรรม เป็นต้น

3. ซีดี – รม เป็นสื่อบันทึกประเภทสื่อ แสง ที่บันทึก และอ่านข้อมูลด้วยแสงเลเซอร์ได้
หลายรูปแบบ ทั้งตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหวแบบวิทยุ ปัจจุบัน ซีดี – รม เป็นสื่อที่
สะดวก ประหยัด และได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทุกวงการทั่วโลก

4. อินเทอร์เน็ต เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลก เกิดจากการเชื่อมต่อ
เครือข่ายย่อยจำนวนมากที่เชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างกันในระบบเวิลด์ไวด์ เว็บ (WWW.)

ปัจจุบันครู และนักเรียนทั่วโลกกำลังเรียนรู้ที่จะใช้อินเทอร์เน็ต ด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย
เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ทั้งการเรียนการสอน และการศึกษาค้นคว้า

ตัวอย่างแหล่งการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต

<http://www.yahoo.com> Yahoo เป็นเครื่องมือสืบค้นแบบนามานุกรม (Dictionary) และ
สามารถค้นด้วยภาษาไทยได้ นอกจากนี้ยังมีบริการเว็บท่า (Portal) ข่าวสาร อีเมล ฯลฯ

<http://www.sanook.com> Sanook เป็นเว็บท่าและเครื่องมือสืบค้นภาษาไทยที่สามารถ
สืบค้นเว็บไซต์ได้ทั้งเว็บไทยและทั่วโลก มีการจัดอันดับ หมวดหมู่เว็บประเภทต่าง ๆ ของไทย
นอกจากนี้ยังมีบริการดาวน์โหลดโปรแกรมต่าง ๆ และบริการเสริมอื่น ๆ

<http://geocities.com/Athens/Delphi/7225> “Happy Classroom” เป็นเว็บไซต์
แนะนำการใช้ภาษาไทย เช่น ภาษาไทยวันละคำ หลักการใช้ภาษาไทย นิทานยุวกวี ตลอดจนสื่อการ
สอน

<http://www.coolstation.com/wannasilp/> “ร้อยฝันวรรณศิลป์” เว็บไซต์ที่ส่งเสริม
วรรณศิลป์ที่เป็นงานเขียนตลอดจนเป็นแหล่งเชื่อมโยงที่น่าสนใจ

<http://203.154.104.10/service/mod/heritage/king/rama6.htm> เว็บไซต์รวบรวมพระ
ราชนิพนธ์ร้อยกรองในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้งในส่วนที่ปลุกใจให้รักชาติการ
ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

สรุป

สื่อประเภทข้อมูลสารสนเทศ เป็นสื่อสำคัญที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย สะดวกและมีราคาถูกลงที่สุดที่ครูยุคปัจจุบันจำเป็นต้องอ่านให้มากขึ้น นอกจากหนังสือแล้ว สื่อเทคโนโลยีก็มีความสำคัญ เพราะสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและสื่อความหมายได้ชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งสื่อเทคโนโลยีเหล่านี้ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ ซีดี - รอม และ อินเทอร์เน็ต

ตอนที่ 5 การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรีลนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

เรื่องที่ 5.1 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรีลนรู้กลุ่มสาระการเรีลนรู้ภาษาไทย

การวัดและประเมินผลการเรีลนรู้กลุ่มสาระการเรีลนรู้ภาษาไทย

การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรีลนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 จะดำเนินการดังนี้

1. ประเมินโดยยึดผลการเรีลนรู้ที่คาดหวังของกลุ่มสาระการเรีลนรู้เป็นเป้าหมาย
2. ประเมินโดยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง
3. ต้องมีการประเมินผลการเรีลนรู้ที่คาดหวังทุกข้อ
4. การผ่านเกณฑ์การประเมินกลุ่มสาระการเรีลนรู้ต้องมีผลการประเมินผลการเรีลนรู้ที่คาดหวังผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำทุกข้อ
5. จัดซ่อมเสริมผู้เรีลนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมิน และประเมินหลังการซ่อมเสริม
6. ผู้เรีลนต้องเรีลนซ้ำในกลุ่มสาระการเรีลนรู้ที่ทำการซ่อมเสริมและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรีลนรู้ภาษาไทย

การวัดและประเมินผลกลุ่มสาระการเรีลนรู้ภาษาไทย จัดได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรีลน
2. การวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษา
3. การวัดและประเมินผลระดับชาติ

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรีลน

การวัดและประเมินผลในระดับนี้ เป็นการวัดและประเมินผลการเรีลนรู้ของผู้เรีลนระหว่างเรีลน มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ ค่านิยม อันพึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมการเรีลนการสอน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรีลนกิจกรรมต่าง ๆ ผลจากการประเมินในระดับนี้ ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรีลน กระบวนการเรีลนรู้และใช้ประกอบในการตัดสินใจผลสัมฤทธิ์ทางการเรีลนในด้านต่าง ๆ ของผู้เรีลน ประกอบด้วย

1.1 การประเมินก่อนเรีลน

เพื่อตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรีลนสำหรับนำไปจัดเตรียมกิจกรรมการเรีลนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานและคุณลักษณะของผู้เรีลน มี 2 ลักษณะ คือ

(1) การประเมินความพร้อมพื้นฐานของผู้เรีลน เพื่อตรวจสอบความรู้ ทักษะ ความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของเรื่องใหม่ที่จะเรีลน โดยใช้วิธีที่เหมาะสม และนำผลมาใช้ปรับปรุงส่งเสริมหรือเตรียมตัวผู้เรีลนให้พร้อมที่จะเรีลน มีแนวดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ความรู้ ทักษะ และพื้นฐานของเรื่องที่จะเรีลน
2. เลือกวิธีการ/จัดทำเครื่องมือประเมินที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ

3. ดำเนินการประเมินความรู้และทักษะของผู้เรียน

4. นำผลการประเมินไปใช้ตามวัตถุประสงค์

(2) การประเมินความรอบรู้ในเรื่องที่จะประเมิน เพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีความรู้ทักษะในเรื่องที่จะเรียนมากน้อยเพียงใด สำหรับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน มีแนวปฏิบัติดังนี้

๑. วิเคราะห์ความรู้ ทักษะของเรื่องและผู้เรียนต้องรู้หรือที่จะสอน

๒. เลือกรูปแบบ และเครื่องมือประเมิน

๓. ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่กำหนดกันจัดการเรียนรู้

1.2 การประเมินระหว่างเรียน

เป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่า บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งอาจนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสรุปผลการเรียนรู้ แนวทางการปฏิบัติในการประเมินระหว่างเรียนอาจดำเนินการได้ดังนี้

(1) วางแผนการสอนและการประเมินระหว่างเรียนให้สอดคล้อง แผนการจัดการเรียนรู้ระบุภาระงานที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

(2) เลือกรูปแบบประเมินที่สอดคล้องกับภาระงาน หรือกิจกรรมหลักที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ วิธีการที่เหมาะสมในการประเมินระหว่างเรียน ได้แก่ กระประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นว่า มีความรู้ ทักษะและความสามารถ มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์อันผลจากการเรียนรู้ตามที่จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ วิธีการที่สามารถเลือกใช้ได้ เช่น การประเมินจากการสื่อสารส่วนบุคคล โดยการสนทนาเพื่อประเมินความรู้ การอ่านบันทึกเหตุการณ์ของผู้เรียน การประเมินจากการปฏิบัติ การประเมินจากกิจกรรมหรืองานที่มอบหมาย ซึ่งจะต้องกำหนดภาระงานและเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจน การประเมินจากสภาพจริง การประเมินโดยแฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

(3) กำหนดสัดส่วนการประเมินระหว่างเรียนกับการประเมินผลกลางภาคและปลายภาคโดยควรกำหนดให้นำหลักความสำคัญการประเมินระหว่างเรียนมากกว่ากลางภาค และปลายภาค เนื่องจากการประเมินระหว่างเรียนสามารถนำผลมาพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทันทีและต้องนำผลระหว่างเรียนไปใช้ในการตัดสินผลปลายภาคหรือปลายปีด้วย ทั้งนี้จะเป็นไปตามระเบียบที่กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้กำหนด

(4) จัดทำเอกสารบันทึกข้อมูลการประเมินหรือสารสนเทศของผู้เรียนระหว่างเรียนอย่างเป็นระบบชัดเจน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในการปรับปรุง ส่งเสริมผู้เรียน และใช้เป็นหลักฐานในการสื่อสาร ตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.3 การประเมินสรุปผลการเรียนหลังเรียน

การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผู้เรียนเมื่อจบเรื่องที่เรียน เพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือนำไปเปรียบเทียบกับประเมินก่อนเรียน เป็นการศึกษาพัฒนาการหรือความก้าวหน้าของผู้เรียน แล้วนำมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในแนวทางของการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน แนวปฏิบัติในการประเมินผลหลังเรียนอาจดำเนินการได้ดังนี้

- (1) วางแผนการประเมิน โดยกำหนดเป้าหมายในการตรวจสอบ วิธีการ และ เครื่องมือที่จะใช้ให้สอดคล้องกับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินก่อนเรียน
- (2) ประเมินผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์ของการเรียน
- (3) ปรับปรุง แก้ไข วิธีเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (4) ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การวัดและประเมินผลระดับสถานศึกษา

การประเมินผลการเรียนรู้ในระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายปีและรายช่วงชั้น สถานศึกษาจะนำข้อมูลจากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และนำไปใช้ในการตัดสินผลการเรียนรู้อย่างกลุ่มสาระ และตัดสินการเลื่อนช่วงชั้นของผู้เรียน การดำเนินการประเมินผลระดับสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีแนวปฏิบัติดังนี้

- 2.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีของกลุ่มสาระตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน
- 2.2 กำหนดเกณฑ์สำหรับตัดสินประเมินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายข้อ โดยเน้นเชิงคุณภาพ
- 2.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินให้ระดับผลการเรียนระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้รายปี
- 2.4 ประเมินผลการเรียนรู้อะหว่างเรียน (การประเมินระดับชั้นเรียน) เพื่อสะสมผลการเรียนส่วนหนึ่งสำหรับประกอบการสรุปผลในระดับสถานศึกษา
- 2.5 ประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้รายปีเมื่อสิ้นปีการศึกษา
- 2.6 ประเมินสรุปผลการเรียนรู้อะหว่างเรียน และการผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. การวัดและประเมินผลระดับชาติ

การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนทุกคนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะกำหนดให้มีการประเมินในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ตามความจำเป็น เป็นรายปี ข้อมูลจากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาในระดับชาติ สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความจำเป็นที่ผู้เรียนต้องมีความรู้ความสามารถ และทักษะทางภาษา จึงเป็นกลุ่มสาระพื้นฐานที่จะได้รับการประเมินทุกปี สำหรับแนวปฏิบัติในการประเมินระดับนี้ สถานศึกษา ต้องจัดให้ผู้เรียนเข้ารับการประเมินและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในการประเมินอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อจะได้ข้อมูลทางคุณภาพที่เป็นจริง และเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

**ตัวอย่างแบบประเมิน
แบบประเมินการอ่านออกเสียงร้อยกรอง**

ชื่อหน่วยการเรียนรู้:.....

รายวิชา

สอนโดย..... ภาคเรียนที่.....

คำชี้แจง สังเกตการอ่านออกเสียงบทร้อยกรองตามเกณฑ์การประเมินแล้วบันทึกผลลงในแบบสังเกต

เลขที่	ชื่อ - สกุล	อ่านถูกต้อง				อ่านคล่อง				ข้อควรปฏิบัติในการอ่านออกเสียง				สรุป	หมายเหตุ	
		3	2	1	0	3	2	1	0	3	2	1	0			

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 อ่านถูกต้องตามฉันทลักษณ์ มีจังหวะวรรคตอน ใช้น้ำเสียงได้ถูกต้อง ไพเราะ อ่านคำถูกต้อง ชัดเจน เสียงดังเหมาะสม นั่งหรือยืนเรียบร้อย จับหนังสือหรือแผ่นข้อความได้ถูกต้อง ไม่ส่ายหน้าไปตามตัวอักษร

ระดับ 2 อ่านถูกต้องตามฉันทลักษณ์ มีจังหวะวรรคตอน แต่ใช้น้ำเสียงไม่ถูกต้อง บางตอนอ่านคำผิดบ้างประมาณ 1 - 2 คำ เสียงดังพอสมควร นั่งหรือยืนอ่านเรียบร้อย จับหนังสือ หรือแผ่นข้อความที่อ่านถูกต้อง ส่ายหน้าตามตัวอักษร

ระดับ 1 อ่านถูกต้องตามฉันทลักษณ์ มีจังหวะวรรคตอนและใช้น้ำเสียงไม่ถูกต้อง อ่านคำผิด 3 - 5 คำ อ่านไม่ค่อยดัง นั่งหรือยืนไม่เรียบร้อย จับหนังสือหรือแผ่นข้อความที่อ่านไม่ถูกต้อง ส่ายหน้าตามตัวอักษร

ระดับ 0 อ่านไม่ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ มีจังหวะวรรคตอนและใช้น้ำเสียงไม่ถูกต้อง อ่านคำผิดมากกว่า 5 คำเสียงเบา นั่งหรือยืนไม่เรียบร้อย จับหนังสือหรือแผ่นข้อความที่อ่านไม่ถูกต้อง ส่ายหน้าตามตัวอักษร

สรุป

แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ ค่านิยม อันพึงประสงค์จากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมต่าง ๆ

เรื่องที่ 5.2 แบบประเมินผลตามสภาพจริง

ตัวอย่างแบบประเมินตามสภาพจริง ในที่นี้จะยกตัวอย่างในกลุ่มสาระที่ 1 คือ การอ่าน

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
สาระที่ 1 การอ่าน				
ความเข้าใจการอ่าน	สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยการเขียนหรือพูดได้ถูกต้อง ชัดเจน หรือตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้ถูกต้องทุกข้อ	สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยการเขียนหรือพูด แต่ยังไม่ถูกต้องชัดเจน หรือตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	สรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยการเขียนหรือพูดได้ แต่ครูต้องแนะช่วยเหลือเล็กน้อย หรือตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องได้บ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ถูกต้อง	สรุปใจความสำคัญของเรื่องไม่ได้ หรือตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องไม่ได้ ครูต้องแนะนำช่วยเหลือ
การค้นคว้าคำศัพท์	ใช้พจนานุกรมคล่องแคล่ว ค้นคว้าคำศัพท์ได้หลากหลาย รวบรวมอย่างเป็นระบบ และอธิบายความหมายถูกต้อง ชัดเจน	ใช้พจนานุกรมได้ดี ค้นคว้าคำได้หลายคำ แต่ยังไม่รวบรวมเป็นระบบเท่าที่ควร การอธิบายความหมายถูกต้อง	ใช้พจนานุกรมได้ แต่ค้นคว้าศัพท์ได้เพียงไม่กี่คำ การรวบรวมยังไม่เป็นระบบ และอธิบายไม่ชัดเจน	มีข้อบกพร่องในการใช้พจนานุกรม ค้นคว้าได้ช้าและไม่สามารถค้นคว้าคำตามที่กำหนดได้ ครูต้องช่วยเหลือจึงค้นคว้าได้บ้าง
การอ่านอย่างประเมินค่า	ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้อง ชัดเจน และมีเหตุผล สามารถอธิบายเพิ่มเติมหรือตอบคำถามได้	ใช้พจนานุกรมได้ดี ค้นคว้าคำได้หลายคำ แต่ยังไม่รวบรวมเป็นระบบเท่าที่ควร การอธิบายความหมายถูกต้อง	ใช้พจนานุกรมได้ แต่ค้นคว้าศัพท์ได้เพียงไม่กี่คำ การรวบรวมยังไม่เป็นระบบ และอธิบายไม่ชัดเจน	มีข้อบกพร่องในการใช้พจนานุกรม ค้นคว้าได้ช้าและไม่สามารถค้นคว้าคำตามที่กำหนดได้ ครูต้องช่วยเหลือจึงค้นคว้าได้บ้าง

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
การพิจารณาคำประพันธ์	พิจารณาคัดเลือกคำประพันธ์ที่ไพเราะและมีความหมายได้ด้วยตนเอง ระบุเหตุผลได้ชัดเจน และแสดงการนำไปสื่อสารอ้างอิงได้ดีมาก สามารถท่องจำได้คล่องแคล่วถูกต้องตามฉันทลักษณ์	พิจารณาคัดเลือกคำประพันธ์ที่ไพเราะและมีความหมาย แต่ครูต้องแนะนำเพิ่มเติม สามารถท่องจำได้คล่องแคล่วถูกต้องตามฉันทลักษณ์ แสดงแนวทางการนำไปใช้สื่อสารอ้างอิงได้	พิจารณาคัดเลือกคำประพันธ์ได้ แต่ครูต้องแนะนำเพิ่มเติม สามารถท่องจำได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ แสดงแนวทางการนำไปใช้สื่อสารอ้างอิงได้ แต่ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร	คัดเลือกคำประพันธ์ไม่ได้ แสดงแนวทางการนำไปใช้สื่อสารอ้างอิงไม่ได้ ครูต้องแนะนำเพิ่มเติม
การเลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ	เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศอย่างหลากหลาย สามารถสรุปสาระสำคัญจากการอ่านได้ดีมาก	เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศหลากหลาย สามารถสรุปสาระสำคัญจากการอ่านได้ดี	เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศอย่างหลากหลาย แต่ไม่สามารถสรุปสาระสำคัญจากการอ่านได้	ไม่สนใจในการอ่าน ครูต้องแนะนำให้อ่านจึงสนใจที่จะอ่านบ้าง แต่ไม่สามารถสรุปสาระสำคัญจากการอ่านได้
นิสัยรักการอ่าน	สนใจการอ่านอย่างสม่ำเสมอ ชอบสนทนากับครูหรือเพื่อนที่อ่านเรื่องราวเดียวกัน	สนใจในการอ่านแต่ไม่ค่อยสม่ำเสมอ ชอบสนทนากับครูหรือเพื่อนที่อ่านเรื่องเดียวกัน	สนใจการอ่าน แต่ครูต้องแนะนำให้อ่าน	ไม่สนใจในการอ่าน ครูต้องกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการอ่านและต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด
มารยาทในการอ่าน	มีสมาธิในการอ่านดีมาก ไม่รบกวนผู้อื่นในระหว่างการอ่านและใช้เวลาในการอ่านได้ตามที่กำหนด	มีสมาธิในการอ่านดี ไม่รบกวนผู้อื่นในระหว่างการอ่าน แต่ยังใช้เวลาในการอ่านเกินกว่าที่กำหนด	มีสมาธิในการอ่านในบางเวลาสั้นๆ แสดงพฤติกรรมรบกวนผู้อื่นในระหว่างการอ่านบ้างแต่ไม่มากนัก และมักใช้เวลาในการอ่านเกินกว่าที่กำหนด	ไม่มีสมาธิในการอ่าน ไม่สนใจในการอ่าน ชอบรบกวนผู้อื่นในระหว่างอื่นอยู่เสมอ ครูต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด

เกณฑ์การประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	ใช้วิจารณญาณแปลความ ตีความ หรือขยายความเรื่องที่อ่านตาม ประเด็นที่กำหนดอย่างชัดเจน ถูกต้อง และมีเหตุผลน่าเชื่อถือ	ใช้วิจารณญาณแปลความ ตีความ หรือขยายความเรื่องที่อ่านตาม ประเด็นที่กำหนดอย่างชัดเจน ถูกต้อง แต่ไม่สามารถระบุเหตุผลได้	ใช้วิจารณญาณแปลความ ตีความ หรือขยายความเรื่องที่อ่านตาม ประเด็นที่กำหนดได้แต่ยังไม่ถูกต้อง ชัดเจนเท่าที่ควร และไม่สามารถ ระบุเหตุผลได้	ไม่ใช้วิจารณญาณในการอ่าน ครู ต้องแนะนำช่วยเหลือ
การพินิจภาษา	พิจารณาการใช้ภาษาในวรรณคดี หรือวรรณกรรมได้ถูกต้อง ทั้งใน ด้านการสร้างคำ การสรรคำ และ การใช้โวหารภาพพจน์ สามารถ อธิบายได้ละเอียด ชัดเจน และ ยกตัวอย่างได้ดี	พิจารณาการใช้ภาษาในวรรณคดี หรือวรรณกรรมได้ถูกต้อง ทั้งในด้าน การสร้างคำ การสรรคำ และการใช้ โวหารภาพพจน์ ยกตัวอย่างได้ แต่ ไม่สามารถอธิบายได้ละเอียด ชัดเจน เท่าที่ควร	พิจารณาการใช้ภาษาในวรรณคดี หรือวรรณกรรมได้ถูกต้อง ทั้งในด้าน การสร้างคำ การสรรคำ และการใช้ โวหารภาพพจน์ แต่ไม่สามารถ ยกตัวอย่างได้ และไม่สามารถ อธิบายได้ละเอียด ชัดเจนเท่าที่ควร	พิจารณาไม่ถูกต้อง อธิบายและ ยกตัวอย่างไม่ได้ ครูต้องอธิบาย ช่วยเหลือ
การอ่านทำนองเสนาะ หรือทำนองอื่นๆ	อ่านทำนองเสนาะหรือทำนองอื่นๆ ได้ถูกต้องตามลักษณะท่วงทำนอง มีน้ำเสียงไพเราะ สื่ออารมณ์หรือ จินตภาพได้ชัดเจน	อ่านทำนองเสนาะหรือทำนองอื่นๆ ได้ถูกต้องตามลักษณะท่วงทำนอง แต่ยังมีข้อบกพร่องในการใช้น้ำ เสียง เพื่อสื่ออารมณ์หรือ จินตภาพ	อ่านทำนองเสนาะหรือทำนองอื่นๆ ได้ แต่ยังไม่ถูกต้องเท่าที่ควร และยังมี ข้อบกพร่องในการใช้น้ำเสียง เพื่อสื่ออารมณ์หรือจินตภาพ	ไม่มีความพยายามในการฝึก จึง อ่านได้ไม่ดี และมีข้อบกพร่องใน การอ่านมาก

สรุป

แบบประเมินผลตามสภาพจริง ได้ยกตัวอย่างมา 1 หน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้เข้าใจและเห็น ภาพว่า ควรตั้งเกณฑ์การประเมินอย่างไร และระดับการให้คะแนนในแต่ละระดับ มีการกำหนดขอบเขต คะแนนอย่างไรบ้าง

ใบงานที่ 1

ชื่อหลักสูตร TEPE-202: สารการเรีเรียนรู้ภาษาไทย: ภาษาไทยสำหรับชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 1 สารการเรีเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา

คำสั่ง ให้ผู้เข้าอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

1. ให้ยกตัวอย่างการจัดการเรีเรียนรู้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สารการอ่าน มาตรฐาน ท
1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต
และมีนิสัยรักการอ่าน

ใบงานที่ 2

ชื่อหลักสูตร TEPE-202: สารการเรียนรู้ภาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนที่ 2 หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
คำสั่ง ให้ผู้เข้าอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

จงยกตัวอย่างการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ พร้อมทั้งตัวอย่างการสร้างหน่วย
การเรียนรู้ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ใบงานที่ 3

ชื่อหลักสูตร TEPE-202: สารระการเรยนรู้ภาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนที่ 3 นวัตกรรมการเรยนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
คำสั่ง ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

1. นวัตกรรมมีความสำคัญในการจัดการเรยนการสอนอย่างไรจงอธิบาย
2. หลักเกณฑ์ในการพิจารณานวัตกรรมมีอะไรบ้าง
3. เทคโนโลยีทางการสอนมีประโยชน์อย่างไร
4. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มีประโยชน์ในการจัดการเรยนรู้อย่างไร
5. บทเรยนโปรแกรม (Programmed Lesson) มีกี่ประเภท อะไรบ้าง
6. การออกแบบ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มีขั้นตอนอย่างไร
7. ในปัจจุบันการเรยนรูผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือ E – Learning มีความสำคัญหรือไม่
จงอธิบาย

ใบงานที่ 4

ชื่อหลักสูตร TEPE-202: สารระการเรียนรู้ภาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนที่ 4 สื่อและแหล่งการเรียนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
คำสั่ง ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงยกตัวอย่างสื่อการสอน ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้
จงยกตัวอย่างแผนการเรียนการสอนที่มีการนำสื่อการสอนเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนวิชา
ภาษาไทย สารที่ 2 การเขียน มาตรฐาน 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อ
ความ และเขียนเรื่องรางในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษา
ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ใบงานที่ 5

ชื่อหลักสูตร TEPE-202: สารระการเรยนรู้ภาษาไทย: ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนที่ 5 การวัดและประเมินผลกลุ่มสารระการเรยนรู้ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
คำสั่ง ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. หากท่านจะสอน “การอ่านจับใจความ” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ท่านจะวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้และออกแบบการวัดประเมินผลอย่างไร

ท่านคิดว่าการกำหนดคำอธิบายเกณฑ์การประเมิน (Rubric) มีผลดีต่อการวัด และประเมินผลของท่านอย่างไร